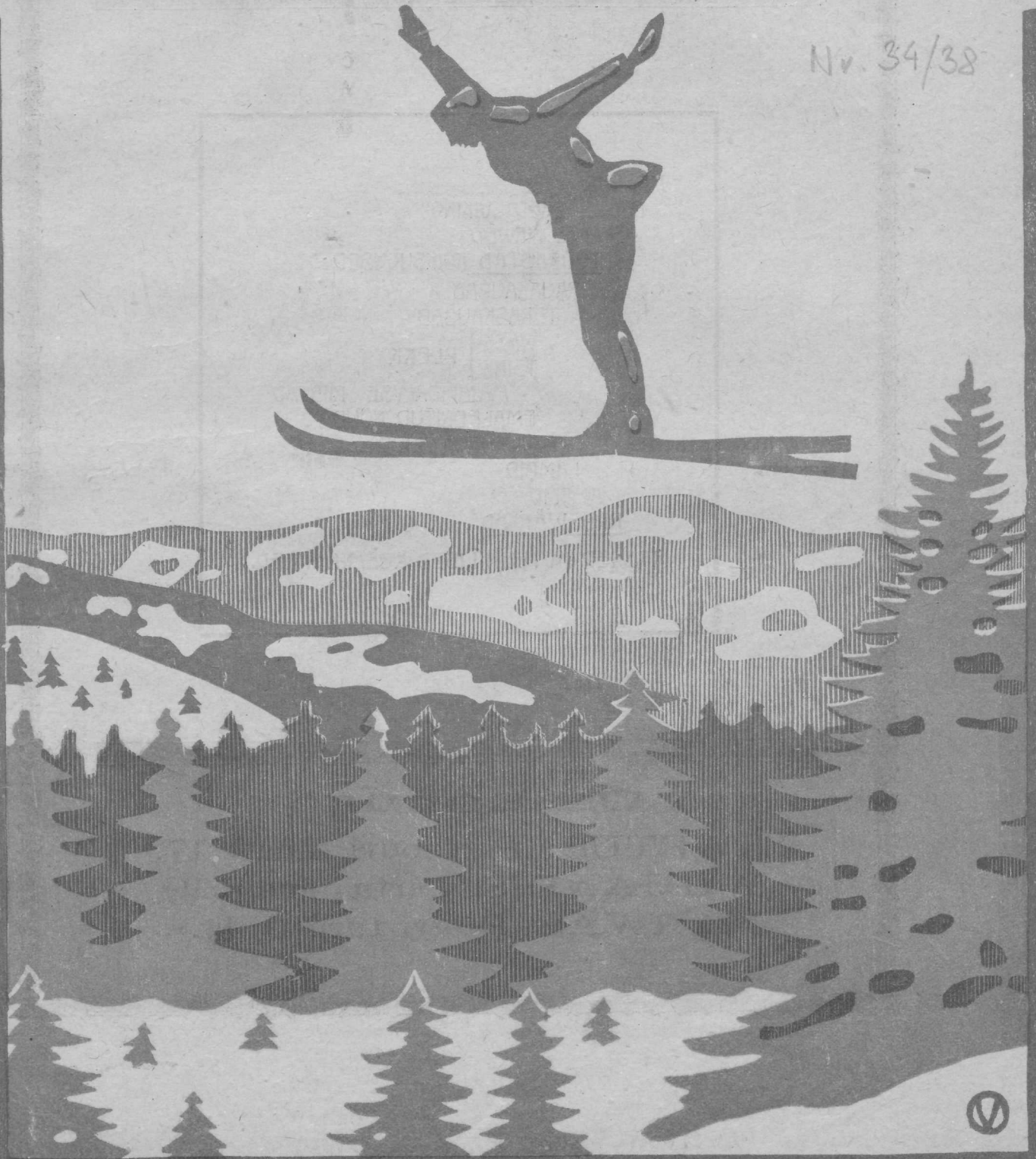

Cesti Sporðileke Jóulu Album

Nv. 34/38

K/m. Anton Heilmann

TALLINN, S. Karja tän. 6, Kõnetraat 7-40.

Telegr. address: „KALEWIPOJAD“.

MASINAD

ROOTSI SAED „VIKING“

SOOME KIRWED

TÖÖRIISTAD KÕIKSUGUSED

RAUAKAUBAD

TERASKAUBAD

WASK }
TSINK } PLEKK

MAJAPIDAMISE RIISTAD

EMALEERITUD NÕUD

ALUMINIUM NÕUD

LAMBID

AMPLID

RIIDEWÄRWID „JACOBUS“

RASKED JA TEHNILISED KEEMIA AINED.

Osakonnad:

TARTUS, Peterburi tänav 17.

WILJANDIS, Tartu tänav 19.

NARWAS, Peetri turg 9/11.

Ärge unustage „Eesti Spordilehe“ tellimist uuendada

Uuest aastast hakkab „Eesti Spordileht“ järjekindlalt iga nädal ilmuma.

TELLIMISHIND ON ENDINE.

Gesfõnaks.

Käesolevas Jõulunumbris ei ole tavalikku „jõulurahu“ ja idüllitsemist, see on enim saanud mingiks põletavaks keskpunktiks, kuhu kuhjund spordi poolehoidjate ja harrastajate tähelepanekud, soovid, hoiatused ja ka ülistused, mis terava kontrasti sünnitavad ja Lehe ühtlust poolitavad. Usun siiski, et nimetatud asjaolu lugeja naudingut ei takista, vaid virgutab enim intensiivsemalt taastöötama ja spordiliikumise põlevamad päevaküsimused talle lähemale toob. Ei ole aeg veel tulnud, kus sportis „rahu maa peal walitseb“, siin on ees veel otsustavad löömingud, millest, võib olla, ripub spordi edaspidine käekäik ja saatus. Toimetaja.

„Eesti Spordilehe“

1920. ja 1921. aastakäigud on veel saadaval.

1920. aastakäigu hind	120 mrk.
1921. „ „	500 „

Iðulu albumi sisukord:

Eesõnaks.

Terwislised hindamismetoodid ja sport — töö — mäng.

Meeleolu, kui üks võidupantidest elus ja spordis.

Spordi ankeedi andmed.

Spordi puudustest ja tema tarvitamisest koolis ja seltskonnas.

Kunst ja sport.

Kahesugusest spordist.

Kas lühike või pikk palliandmismäng?

Poks.

Lugu sellest, kuidas sport ajakirjanduse hiinamüüri läbi murdis ja kuidas Jaanile wain peale tuli ning hakkas pomme tõstma.

Jalgpalli võistluse kirjeldus Londonist.

Läänud aasta ülevaade.

Kroonika ja teated sportlastest.

Jalgpall.

Eesti Spordi Liidu Jäähalli määrused.

Calwespordi võistluskaava 1922. aastaks.

Terwislised hindamismetoodid ja sport — töö — mäng.

Lähenevad jõulud... mälestus esimesest sünnipäevast, esimestest eluawaldustest, esimesest lapsea mängust... Lapsepõlv!... eks olnud temas nii mõndagi üllatavalt ilusat, armjat ja meeldivat, eks olnud meie kõil siis nii muretab, naiivid, lapsikud,—eks jää seepärast ka mälestus sest ajast ehk seda aega meeldetuletawast ajast meile ka nii meelitawaks, kenaks ja omajaks.

Lähenevad jõulud! aeg, mis põhjamaalastele aega lumest ja jääst, saaniteest, juuskadest ja uisludest meelde tuletab, aeg, kus sportija süda jälle kiiremini peksma hakkab, tahtmine uuesti ärkab, — eks räägi see aeg uuesti nooruse waimu ärkamisest, uuest elule lara statud noorusest, õnnest, ideaalidest.

Lähenevad jõulud! eks räägi nad töötaja täisealise inimesele ka oma keelt, armastusega teha oma igapäewast tööd, mitte näha töös fundimist, waid sama lapsepõlwe mängu, mis sündinud lapsukene näeb.

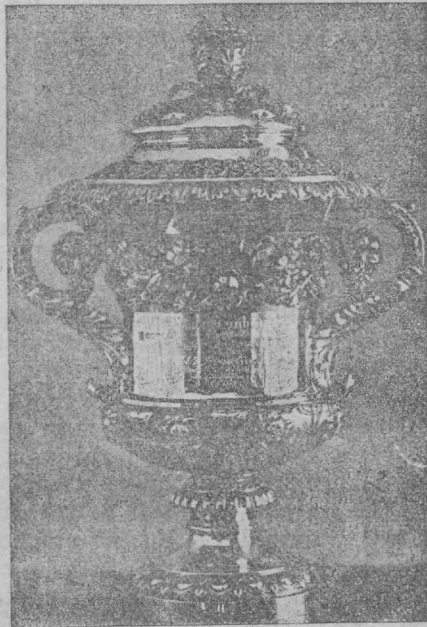
Lähenevad jõulud!... räägiti kõikidele — nii lapsele, kui sportija noorusele, nii ka töötaja täisealisele!... Ehk ei tunne nende ribade lugeja, mis on lapsepõlwe mäng, mis kaasa-

hiskuw sport ja armastusega, mängides tehtud igapäewane töö? Ehk on ta wabest ka kõil jeda tunnud, niilud aga juba ka kõil unustanud ja wõõralt kälwad

unistused: jõuda jälle mängule, mängides tööd teha?... Kas teie ei ole tunnud jeda mõnust, kui oda teie käes kaugele, kaugele lendab, jättes enese taha mitmeid kilmeid meetrib ehk kui sood pibi käies teie kergesti üle eelseiswakraawi suudate karata, ilma et paari kilomeetrilise ringtee teha ehk loquni latkise filla pärast kodu tagasi pöörata. Kas teie ei ole tunnud mõnust, kui hea lumeteega teie hobnne linnukitrusoga wõib edasi tõtata ja teie üffi hobust juhite, kuidas „terwisest“ siis õhetawad teie paled ja süda nii rõõmsalt peksab?... Ehk wabest olete tunnud rasketel sõjapäewadel kui hea on kui teil jõudu on, et suutsite raskeid sõjapäiwi kaitsekraawides, jopases soomüllas

wälja kannatada. Ehk on teil kõil see wõõras?... ei ole Teil tarwis olnud sood pibi hulluta, kord rahuajal järgmise külasse minnes, kord sõjapäiwi külmetes kaitsekraawis, terweks jäades... ja ununenud igawesti teile armastusega, — mängides tehtud töö nii warases lapseas kui wanemas mehes!...

Gesti esimõistlused jalgpallis

G. Saarepera annetatud karikas, mille pärast ägedaid matshifid löödi. Meeli foto

Kõige parem shokolaad Eestis

on

K A W E.

Järgnevad read olgu määratud neile just, kes ka lapseea mängus näinud tööd, kes ka spordis näewad mängijat last kes alati just mitte ka õiger mängu ei mängi, kes ka oma igapäewasi päewatööd juudawad teha, mõnuse, armastuse tundega, luues oma si igapäewasest tööst ilusat lapseea mängu.

Mäng on ilus! ja termitatud olgu ta igasugustes awalbustes!... Katsume leida kosutawat mängu iga mõleja inimese awalbuses, katsume kätteajada teda spordis ja töös! Kuid minnes mängides armastusega meid huwitawate küsimuste juurde, ärme unustame seal juures ka peasja, nimelt seda, et mäng olgu terve ja hea; terwisest, terwishoidlikest hindamisest seepärast kohe ka — järgnevad read.

Mis on terwis? Kuidas terwist hinnatakse? misugused meetodid siinjuures tarwitakse, sellest räägin siin.

Arstiteadus tarwitab terwise hindamiseks dieti kaks meetodi: esimene antropoloogiline meetod, kus inimese keha ja osalt ka hing antropomeetriliste mõtudega ära määratakse, hinnatakse, teine meetod — füsioloogiline meetod, kus keemiliste katsetega kindlaks määratakse wastawa subjekti, isiku ainete wahetus jne. kuna muidugi mingisuguseid rikkeid organismis määrab ära õpetus haigustest, kliiniline arstiteadline diagnoos, patholoogia. Väheem esimese, antropoloogilise meetodi juurde. Antropoloogia tarwitab, nagu ma ütlesin, terwise määramiseks mõistusi. On laialt tutaw ka rahwale järgmine antropoloogia terwisline nõue, mis ka sõjawäes terwitusel, nimelt wabekorral mõõdud pikkuse, raskuse ja rinna mõõdu wahel. Näituseks nõuab antropoloogia, et pikkuse juures 170 sentim. raskus peab olema nii palju, kui 170² kgs jada maha arwata, s. o. peab olema 170—100=70 kilogrammi, arwates naelte peal $2,4 \times 70=168$ naela. Niisamuti nõutakse, et niisuguse inimese, s. o. 170 sentim. pikk, 70 kilogrammi raskuse juures, rinna mõõt peab wälja andma $170:2=85$ sentim. Nii siis pikkuse juures 170, kaal 70 kilogrammi, rinnamõõt 85 sentim.; pikkuse juures 180 sent., kaal 80 kilogr. ja rinnamõõt 90 sent., pikkuse juures 190 sent., raskus 90 kilogr. ja rinnamõõt 95 sent. Üle kahesaja sentimeetri see formel juba ei kolba. Edasi taksereis järgmisele antropoloogia inimese mõimet, jõudu: kui wahel, mis järele jääb kui pikkusest arwame maha kaalu (muidugi kilogrammides) ja rinnamõõdu, suur on 10—15, siis loetakse inimene tugewjõuliseks, kui wahel nendest kolmest mõõdudest saab olla 20—25 siis keskmise jõuga inimeseks, kus wahel 30—35... nõrgaks inimeseks. Wõtame näituse:

Pikkus 180, kaal 80, rinnamõõt 90, siin saame $180-80-90=10$, (s. o. see inimene on tugew).

Teine näitus: pikkus, kaal ja rinnamõõt järgmised: 180, 70, 80... Siin saame $180-70-80=30$, siin on tegemist nõrga inimesega. Muidugi võib nii igalüks wälja arwata oma tugewust, ehk küll wiimases asjas antropoloogia just ka ei litle. et tugewus siin terwist tähendab, kui ta seda lausa esimesel korral (pikkuse, raskuse, rinnamõõdu wõrdluse juures) küll arwab. Kui meie aga pratilist elu waatleme, siis leiame, et ka see teine tugewuse mõõtmise meetod tihti ka terwist võib tähendada ehk küll mitte just alati, sest on ju teada palju haigusi paistetusega ja muud (kopsu laienemine jne.), kus raskus ehk rinnamõõt mõitawastata antropoloogia nõudmisele (haiguse tõttu), kuid inimene on siiski tõsijelt haige. Edasi nõuab antropoloogia, et normaal ja terve inimese elu mahutus (s. o. õhik, mis kopsude sisse ülese võib mahutada ja on) oleks 3.000—4.000 kubiksentim., et wahel sissehingamise ja wäljahingamise wahel oleks rinna mõõtmise ajal vähemalt 6—8 sentimeetrit, mitte vähem nõuab antropoloogia ka kondilawa ehituses teatawaid normaalsusi, nõuab oma jagu „puhastwerd“ nii eurooplasele, kui ka neegrile ja austraalasele. Muidugi ei ole tähtis terwishoidlikes suhtes just see, kas kellegi pealuu ortognaatiline, eurooplase pealuu on ehk prognaatiline (lõualuud tükivad hästi ette: neegrid, austraalased jne.). Huwitawaks saawad ainult need sümmeetrilised mõõdud, mida antropoloogia inimese ehituses nõuab ja ehk nad küll just terwishoidlikeks normeermise abinõudeks ei loeta, siiski nende iseäralise huwituse tõttu, luban enesele neid siinkohal mõne sõnaga nimetada. Nii nõuab antropoloogia, et pikkus jala tallast kuni põlweni (federluuni) oleks niisama pikk, kui põlwest puusaluu harjani ehk jälle nabast rangluuni. Jgalks neist kolmest distantist peab olema $\frac{2}{7}$ terwest pikkusest, nii et pikkuse juures 175 sentimeetrit nad igalüks 50 sentim. pikad peawod olema. Edasi nõutakse, et horisontaal filmade mõõt oleks sama suur, kui filmade waheline distant, ehk oleks jälle sama suur, kui $\frac{2}{3}$ sama inimese suust, niisamuti nõutakse, et kõrwa leht oleks sama suur, kui kaks filma horisontaal mõõtu kokku, ehk jälle filmade waheline mõõt ja ühe filma horisontaal mõõt, et mõõt käejuurest kuni näpude otsadeni oleks $\frac{1}{3}$ kasuust, nii 180 sentim. juures 20 sentim. jne. Need wiimased distantid on muudugi tähtsamad kunstnikkudele, kui sportijale ehk teistele, kuid, kui normaal inimese mõõdud, huwitawad siiski ka osalt terwishoidlikest. Müüd siis weel mõni sõna antropoloogia pühameetrilistest mõõdudest terwise hindamises. Peab üttema, et neid meetodisid harilikult küll ter-

wise hindamiseks ei tarvitata, nii et nende väärtus rohkem kabineti teadusmehele on, kui praktilise elule. Kui meie võtame näituseks ühe tsirkli kabe terawa ottaga ja paneme neid kääpeale, siis tunneme valu kahes kohas, kui need tsirkli terad küllalt laugel, — mida rohkem kellegi ergukawa rikutud, seda nõrgemalt tihti tunneb ta valu, nii et võib, kui meie püüa tsirkleid kokkuvoole tõmbame, warsti tema tunda valu ainult ühes kohas, kuna teise tsirkli otsast saadud walutunde peale ta juba ei reageeri. Füüsiliselt terve inimene, terve

ergukawaga, tunneb valu ka siis kahes kohas, kui tsirkli mõlemid otsi wäga lähedale tõmbame. Seda katset nn. Hrisbach'i aesthesiomeetriga, kui ka prof. Siforsky katseid meelepidamisega pärast ja enne wäsitawat tööd ja teisi psükoanalüütilisi katseid harilikult just ei tarwitata.

Lähme nüüd siis teise suure terwishindamise meetodi juure: ma arwan füsioloogilist hindamist. Füsioloogia ehk õpetus inimese keemilistest awaldustest talub üles kõiki, mis terwel inimesel tarwis ja mis temale tarwis ei ole. Füsioloogia paneb tähele kõiki, mida terve inimene sööma peab, waatleb milleks ja kuidas see sööl elawaks toiduks saab ja kuidas mittetarwilikud ained eemaldataw peawad saama. Nagu teada, nõuab füsioloogia terwele inimesele järgmist toiduainete proportsiooni, nimelt:

- 118 grammi munawalget
- 56 " raswa
- 500 " jahuaineid (sõewesinikke).

Niijugust toidukaarti töötajale 70—75 kilogr. mehele nõudes, lubab füsioloogia, et inimene siis ka terve saab olema. Füsioloogia kinni-

tab, et Woiti järele terwele inimesele on just niijuguses proportsioonis tarwis toitustid ära seedida, ei rohkem ega vähem pole talle tarwis, et terve olla. Peale selle nõuab füsioloogia inimese terweisele ka wett ja mineraal soolajid (leedu sool jne.). Tarwitab inimene mõnda produkti liiga palju, ei saa ta mõnda neist „algainetest“ mitte tarwitada, siis ei ole ta juba terve, on haige, põeb mingisugust rasket tõbe. Andes ühe füüsilise töötajale ehk sportijale wastawat toitu, teades inimese teha — wabriku — omadusi ja

saawutusi, võib füsioloog mõne päewa järele kindlasti teatada, misjuguse seedimise elundi juures wiga, et inimene haige on. Muudugi ei tohi siin unustada, et iga töö, sport mitte ühejuguine ei ole. Nii pidid tarwitama Roffa järele Ameerika üliõpilased ühel jalgpalli trainingul mitte

118 grammi munawalget, 56 grammi raswa, 500 grammi sõewesinikku waid 260 gr. muna walget, 416 gr. raswa, 710 grammi sõewesinikku,

nii siis raswa juhtes seitskorra rohkem. Nii ei ole siis tar-

wilik igasugusel tööl üks norm, kuid, rahuliku tööd tehes, peab iga terve 70—75 kilogr. mees tarwitama Woiti toidu proportsioone. Sõnaga, Woiti toidutaabel saaks teiseks kaaluwaks mõddupuuks inimese terweise potentsi määramises füsioloogilisest seisuhast; iga wäsitaw sport nõuab aga oma toidutaabelit!

Nii siis jõudes juba sinna kohta, kus terweise hindamist arstiteaduses läbi wõtsime, läheme edasi meid huwitawa küsimuse juurde, mis on sport ja mis on töö, mis wähe neil, mis kasu neist? — waatleme seal, kus wõimalik professionaal hügieeni taabelisi ja katsume

Eesti esiwõitlused jalgpallis

Aleksi foto

Wõitja A klassis: Tallinna „Sporti“ A meeskond.

Wõitja B klassis: Tallinna „Sporti“ B meeskond

jõuda viimaks sinna, et sport ja töö oleksid terwed, et mängides mõikime saavutada tööst löbu ja spordist jõuda kosutava löbusa tööni. Seda siis küsime kohe mis on töö, mis on sport? Kas on tööl spordiga võrreldes midagi paremat, misjuures nõrgad küljed mõlemal?..

Dr. J. Wilms ütleb oma töös, kus ta sporti ja tööd võrdleb, järgmiselt: „Tagasi kehaste töö juurde!“ Ta näeb füüsilises töös waimlist puhkust võrreldes spordiga, kus palju ka waimset waimlist tööd, ta nimetab spordi kahjuliku mõju südame peale spordiliigutuste intensiivse tõttu, näeb spordis võrreldes füüsilise tööga wähe kasulikkust, wähe tagajärgesid, nimetab küll wabandades osalt, et sport ka kasu takistawat, nimetab et wererõhumine wäheneb, puls lüüsi 200 minutis löbb, laeb aimata professionaal sportijate haiguseid, näeb spordis löbutunde tagajärgesid jne. Kuid tekitab küsimus: misjuures töö juurde peaks siis sportija minema? — selle küsimuse jätab kahjuks ülalmainitud autor aga lahtiseks nimetades ainult lihte aeda, kus löhuta, tasutakse, kuno et pikemalt peataks oma ettepaneku juures. Kas siis tööst on üksteis, misjuures füüsilist tööd on kõige parem teha. — On ju siin jutt oma füüsilise terwise parandamisest — sest tuleb ju kingsepp, pagar, kooliõpilane jne. kõik jels spordiplatsile, et ennast füüsiliselt kaswatada mõiks, see, et sportija wale, terwisele kahjuliku üksteemi järele spordis, ei wõi ju lubada kellegile sportijat „füüdistada“.

Kui meie küsime: kus löpneb sport ja kus algab töö, — siis seisame raskuse ees, sest wõimata on peenelt kriipsu töö ja spordi wahel tõmmata, jeda rohkem, et on tööst midagi mitmetel juhustel lord tööks, lord spordiks wõib pidada. Dr. Wilms ütleb: „Kui keegi kraawist oma löbust üle hüppab — siis on see sport. Peab aga keegi teed käies sunnitud kraawist üle hüppama, siis pole see sport.“ Sealhomas ütleb autor: „Kui noormees oma löbust aerutab, siis spordib ta. Sõudja, kes aerutamisega teenib, ei spordi waid töötab. Tunneb aga jõudja mõnel momendil aerutamisest löbu, andub, temale, siis spordib ta sel filmapilgul“. Nii siis tundub jeda lugedes, et autor töös näeb teatavat fundimist midagi ära teha, töötaja teenib oma tööga, tema liigutustes on praktilist mõtet. Nii siis, kui aerutaja, näituseks eimesel päewal löbu tunbega aerutades teenib kas wõi raha, siis kuidas mõista niisugust sporti, kus teenitakse, ollakse kasulik, ollakse tööline? Kas on terwisele siis kasulik mitte löbuga, füüsilist tööd teha? Kuid jätame kõik jeda kõrwale, waadeldes misjuures töö siis dieti kõige terwislikum on. Wõrdluseks tarwitame järgmist tabelit, kus näha, kui mitmesugust mõju

mitmesugused füüsilised (osalt ka waimlised) tööd wõiwad awaldada, kui ruttu keegi professionaalselt jurmale on määratud, võrreldes kõige kergema ja terwislikema kutsega. Siin siis tabel:

Professioon.	1.000 peale sureb iga aasta.		
	25—45 aast. tanti.	45—65 aast. tanti.	Wõrreldes: firikuõpetaja tööd wõib tööd 100.
Firiku õpetaja	4,6	15,9	100
Uebnik	5,5	16,2	108
Põllumees	7,1	17,7	126
Kooliõpetaja	6,4	19,8	129
Kalamees	8,3	19,7	143
Puusepp	7,8	21,7	148
Töö kivitööde kaewikutes	7,6	25,1	160
Kingsepp	9,3	23,4	166
Pogar	8,7	26,1	172
Sepp	9,3	25,7	175
Rätsep	10,7	26,5	189
Arst	11,6	28,0	202
Õllepruulik	13,9	34,3	245
Noa teritsejad	15,3	45,1	300
Kelnerid restoraanides	22,6	55,3	397

Spordimeeste % suremise kohta tabelit ei ole suudetud pakkuda' sest see professioon ei ole küllalt wana, kuna enamjagu sportijatest ainult nooruse ajal mõned aastad spordiwad, siis aga rahwasse kaowad.

Lugedes professionaal tabelit, peab oletama, et töö iseenesest, kui automaatiline tegur, sugugi terwishoidline ei pruugi olla (kelner, noateritseja, j. n. e.), et harilikult mitte sugugi sportijad inimesed — firikuõpetajad — kõige kauem elawad. Füüsiline töö, kui niisugune, ei wõi kaugelgi mitte alati ideaaliks loetud saada, niisamuti nagu kindlasti ei wõi ütelda, et praegune „Sport“ jeda kehast kaswatuses oleks. Sotfioloogiliselt seetukohast muidugi tuleb sporti madalamale jätta igapäewasest tööst, ma orwan siin wälja minnes seetukohast, nagu oleks sport ilmaasjata ajawõtte, löbuasi — waimlikult oga töötajatele tseeranis noorusele just füüsilist tööd tema sotfioloogilise, „eetilise“ tähtsuse pärast füsioloogilise abinõuna soowitada, ma kahjuks küll ei mõiks. Mis on sport, mis on töö?... Kummagi — oma aateline mõte!

Spordi aade on mäng, löbutjedes töötada, arendada ennast, temas ei tohiks olla „sotfioloogilist“ elementi — kasulikkust — kätseteada — ta on mäng mängu enese ilu pärast, on esteetika, kuna töö mõte, aade on sotfioloogiline eetilise. Aatelised spordimehed teewad sporti tema ilu, esteetiliste liigutuste pärast ja sest seetukohast wälja minnes, kus sport-mäng esteeti-

likena kasvatajana esineb, ei või füüsilist tööd spordiga kõrvale panna. Võib ju vaielda ja tõendada, et meie töötaja rõhvale pole tarwis esteetiliselt kasvatust (nagu ka sportmängu jeda juudab anda), kuid kooliskäimäl noorusel on teda tarwis, kui väärtuslist abi nõu, mis kõrgematele emotsioonidele alluda võimaldab, lubab. Muidugi ka eetilist moraalist haridust on arendaval inimesel vaja, kuid seda otsitagu juba mujalt mitte spordist = mängust, vaiderilise waimu arendamises, õppides koolides, ja rohkem teremas füüsilises töös, mis spordi-mängu kõrwal ka tarwilik, kui teenistaja, et inimjoole hääd peab ka tegema, täitma oma tobanlist kohust. Spordi-mängu aade aga olgu esteetilise emotsiooni, tunde kasvatamine, et mängides, spordides, inimene momendiksiti võiks alluda transsendentaalsele ilmale, elada seekord esteetilisele mõistele, emotsioonile. Arendama inimesele on siis tarwis: 1) Kooli waimlist tööd, 2) füüsilist terwet tööd ja 3) sportimängu esteetilise kasvatajana. Ge-

tilist arenemist saavutamise kui waimliseft kooli tööst nii ka terwest füüsilisest tööst, esteetiliselt kaswame muu seas mängides — spordides.

Kuid oma sihtides käigu sport-mängu ka reaalses rööbastes nõudes mahetepeal näpunäiteid terwishoiu läest.

Sportijad, l a h e m a l e i l u s j a l a p s e p ö l m e s p o r t m ä n g u l e, e s t e e t i l i s e e m o t s i o o n i l e, k a s w a t u s e l e ! i l m a ü h e g i t a g a m ö t e i a, k a s u l i k t u s e t a, e g o i s m i t a ! . . . ü h e s j e l l e g a a r e n e w a d m e i l k a l i h a k s e d, k a s w a b w i b u t u g e w t a h t e j ö u d j a

Gesti esivõitlused jalgpallis

Uleli foto

Wõitja C klassis: Tallinna „Kalewi“ C meeskond

praktiline mõistus. Mis puudu jääb saab täiendama ka igapäew tarwilik terwe füüsiline töö, andes meie füüsilise kasvatusele eetilise väärtuse! Nii siis mõlemad: esteetiline sport-mäng ja eetiline töd juhtigu meie igapäewset arenemist. Selleks jõudu!

Tartu. Nowemb.

1921.

Dr. H. Jürgeison.

Meeleolu, kui üks wõidupantidest elus ja spordis.

Pärast Dempsey wõitu Carpentier üle, dieti pärast seda, kui poksi tehnik, wastawa wõitlushingeelu tundja kaotas toore ameerikalase pokseri-jõumehele, hakati meil Eestis sõna wõtma wõitlushingeelu üle. Oleks muidugi õiglasem wiist olnud siis tehnikat ja wõitlushingeelu tähtsust käsutama hakata, kui Carpentier oleks wõitnud toore jõu üle, meil läks aga asi pisut teisiti, nii et nagu näha seekordset Carpentier kaotust ei wõetudki wiist tõsiselt, nimetades peaaesjalikult just Carpentier'd kui osawat pokseri, kes tehnikat ja wõitluse hingeelu tähtsust wõitlustes dieti hinnata oskab. Esimesel kohal pidid muidugi ka siin sportlased hindama jõudu, materjaali, millest üldse

midagi teha saab, kuid röömustaw on ka see, et tehnikat ja wõitluse psühet hinnata osatud. Üldse wõime meie kaks momenti, mis waja iga wõitlusele, tähendada: üks algupäraline jõud, teine tehnika. Tehnikas üldse näeme jälle: 1) wastawat kooli, wõtteid, manipulatsioonide, 2) hingelise momenti, meeleolu, tuju, wankumata tahtmist wõitu saada. Algupäralise jõu tähtsust, mis käega katsutaw, nagu ka üksikuid tehnilisi wõtteid spordis, pole minu kompetentis käsitada, wõtan omale julguse ainult siin mõne sõnaga puudutada wõitluse hingeelu tähtsust üldse inimese juures nii koguini haigustes, kui ka terwise juures, spordis. On olemas hea tuju ja halb tuju, on samuti

olemas head tunded (igatsused, rõõm, ideaalid jne.) kui ka halvad tunded (hirm, rahulolematus ja teised mitmesugused affektid jne.). Terwislikest seisukohast võttes, teame järgmist, mida katseline ehk eksperimentaal psühholoogia kinnitanud, nimelt, et halvad tunded meeleolu waimu awalduste peale, iseäranis mõistuse funktsiooni peale väga halvasti mõjuvad, wähendades mõtte wõimet (mõistust) terwelt 20—25 % ja rohkem koguni mõnikord, mis sugune mõju paarist tunnist mõne päewani võib kesta. On teada, mis sugust ruiuwat mõju awaldab lapse peale kõiksugused hirmutused, kuidas noored rasketes läbielamistest halliks on läinud, et rasked wintsutused, kui alaline nutt jne. tahtejõuga peawad mahasurutud saama, mis sugust (tahtejõudu) kaswataada meie füüsilise kaswatusjega wõime, kus inimene oma keha, oma isiklik jõudu võib tundma õppida ja ennast teistega samal ajal wõrrelda lähemalt jaades aru inimese awaldustest, väga raskesti üldse inimese terwise peale mõjuvad. On teada pikk rida haiguseid arstiteaduses, mis ararippuwad rasketest hingelistest põrutustest. Ei maffaks siin rääkida waimuhaigetest (nii mõnedki neist on olude tõttu iseäranis raskes haigeks jäänud), nimelame siin ainult ükstkuid teisi haiguseid, mis somaatiliste (sisemiste) haiguste hulka tulewad arwata, kuna küll mõned üktsid neist põhjustest, mis ajakirjanduses nimetatud, väga kentsakad ja uskmatud tahawad olla. On nimetatud ajurabandust (pea ajus lõhkeb mõni weresoon) ehmatuse tagajärjel, juuksete wäljakukkumist raskete murede järele, tihti leiame märkusi selle üle, et waimliste põrutuste ja suhruhaiguse wahel oma kindel side olemas, teisel poolt nimetatakse imekombel aga ka seda et näituseks tugewa hirmumise järele podagraft lahti võib saada j. n. e. Olgu kuidas on podagraaga, kõik arstid tunnistawad ainult hea meeleolu tähtsust inimesele ja nende sihiks on muu seas seda ka inimestele haigewoodil kui mujal kätte saada. „Inimene elab nii palju“, arwab arstit. professor Dr. Jarotsky, — „kui palju temal tagawaras ideaaliismi, kui mitte prof. Metschnikowi järele teda „wägiwaldne“ surm mingisuguse juhulise haigusjega ära ei häwita“.

Millega oleks see ideaaliism, laiemas mõttes muidugi wõetud, (mitte mõnesuguses erisilisoofilises mõttes) seletataw. Mis toidab reaalselt meie head meeleolu, meie ideaaliismi?.. — Wastust leiame sellepeale järgmist: Suurenenud ergurakufeste toitmise peasjalikult meieaju kõrgemates tsentrumides (asotsiatsioon ja ja teised) sünnitab ka meie rõõmsad ilmawaated, ideaaliismi. On haigusi olemas, niisamuti mürgised (alkohol jne.), wäsimus päewatööst, mis meid nõrgestawad, meie ergukawa suu-

renemud toitmist paraliseeriwad, pikalist puhkust pärast nõudes, kuid ka haigusi jne., mis meid ideaalsemaks teewad, nagu allpool näeme. Kui inimesel üks neer saab opereeritud, siis hakkab teine neer kompensatoorselt töötama, ta suureneb j. n. e., — on olemas haigusi, kus juures palju elundid wigastatud, ergukawa töö aga suurenenud, seega inimene aateliisemaks saab j. n. e. — kui meie wõtame noori, raskeid tiisikuse haigeid, siis näeme tihti nende juures suurt ideaaliismi, ilusat, sügawat, midagi jumalikutaolist, nad ei ole nagu meie siinse tihti wäiklase ilma lapsed, nende waade räägib iseäralist keelt. Wäga õpetlikud on nähtused nälgimise juures. Eks nälg ise ole see, kes määrab ära, kui palju on inimesel, wõrreldes teise inimesega inimlikkust ehk mitte, kui palju temal tooreid instinkte, affekte jne. Katsetega loomade juures on nähtud, et nälgiw loom ei kaota mitte kõik oma materiaalt ühes proportsioonis, ühte moodu, waid väga mitmeti üktsid osasid oma kehast, werest ja lihastest. Kõige esmalt kaob nälgiwalt rasw, siis hakkawad lihased kahanema, kuna ergukawa peaaegu midagi alguses ei kaota, niisamuti nagu werigi. Ergukawa jääb edasi töötama ja suurenenud tegewust võib siinjuures ükswahe koguni tähelepanna (ideaaliismi — ehk see küll siin kõlab sarkastiliselt), weri oma faalus ei kaota ka peaaegu mitte midagi, kuna rasw ja lihased väga kiiresti kaowad selle „iseenesest toitmise“, nälja juures. Nii siis on ka arusaadaw, miks sarnaste haiguste juures, mis kõhnaks teewad, näljutawad, — just tihti ergukawa (ka ideaaliismi) tsentrumid jõudlasti kompensatoorselt töötawad. Nagu ühe neeru raske haiguse juures, teine kompensatoorselt, tema asemel (s. o. haige neeru asemel) hakkab elawalt töötama, nii ka lõppude lõpuks näljale wiywatel haigustel töötawad wähemalt ükswahe ergukawa rakufesed elawamalt, luues ideaaliismi ja sügawmõttelikust j. n. e. Kõigist ülalnimetatust selgub, et, ennast traininguga j. n. e. näljutades omale just paremat meeleolu luuakse et kergemalt wõita saaks. Undes wõimalust ergurakufestele ajutiselt intensiivsemalt töötada, kaswatades „ideaaliismi“. Oleks muidugi walesti arusaadud, kui arwatud oleks, et näljaga eneses ideaaliismi võib kaswatada, see kõlab juba pragustel aegadelgi pisut hoolimata, mitte küllalt inimlikult, altruistlikult, kuid ka loogikast, mõtteehituse õpetusest tuleb kinni hoida, teades et kui ühe neerutööd teine neer oma peale wõtta võib, et neeru põletiku juures süda osa terve keha tööst katsub, intensiivsemalt pekstes, töötades kergendada, — siis võib ja peab ka seda fakti teadma et ka ergukawa rakufesed somaatiliste haiguste juures, spordi trainingus kompensatoorselt

Jalgpalli klubi „Sparta“, Tšecho-Slowaakiast, keda ilmas kõige paremaks meeskonnaks peetakse.

Seisavad, vasakult: Kolenaty (parem poolkaitsja), Bospifil (vasak kaitsja), Mada (keskpoolkaitsja), Beyr (väravavaht), Mazal (vasak ajaja), Zanda (parem sifemine), Geblacef (parem ajaja), Hojer (parem kaitsja), Bilat (keskajaja).
 Istuvad: Kocourek (vasak sifemine), Perner (vasak poolkaitsja).

töötama võivad hakata ses mõttes, et nad oma seisukohast oma tööd üldsuse kasuks suurendavad (produtseerivad energilisemalt), seega organiismile rohkem mõnusat tunnet, kõige muude somaatiliste nähtuste peale vaatamata, pakuvad... suurendades idealismi, mis ülitähtis nii terwises, kui haige kehvas, spordis ja muu võitluses.

Uagu meie juba teame, vähendab halb meeleolu juba terve inimese juures mõttewõimet (mõistust) terwelt 25%, — misuguses seisukorras peaks siis olema veel kehaliselt haige inimene, kell mitte piisutft idealismi, usku elusse, oma võiduse toore jõu — haiguse — üle?!...

Eks niisamuti ole ka spordis tarwis terwet mõistust, filmamõõtu, et kiirelt lüüa, kõrgelt hüpata, et võita. Inimene võitleb igalpool: nii woodis haigena lamades, produtseerides walgeid wereliblefid — sõjawäge — bakteriate vastu võitlemisefks, ta võitleb füüsiliselt ka mängides ehf professionaal sportsmeenina võisteldes stadiumil, — ta võitleb igal pool, kus elu, kus võitlus,

Uandku ülal seiswad read siis vähemalt

nendele, kes rekordide küljes finni, näpunäidet selle kohta, et ka terwishoidliselt on hea meeleolu, hea iseloom tähtis et võita, et trainingutel, kui nad küllalt füsioloogia poolt õigeks tunnistatud on, ja näljutamistel ka oma teadusliselt wäärtusline alus on, et ergurafufeste toitmisft parandada, luues head meeleolu, mõistust ja tahtjõudu. Sportsmeenid on wist ses suhtes ilma arstideta õigele teele kogemuste kaudu tulnud, olgu siis vähemalt ülal seiswad read täiendusteadeteks oma võitluse hingeelu ja tehnika kättesaamiseks meie Eesti wõidurikastele sportijatele: võitleja peab waimliselt wärske olema! Jõud, tehnika ja psüühiline moment — määravad ära igal ajal võidu! Psüühiline moment, ergurafufeste elaw töötamine, toitmine määrab ühejõuliste võitlejate juures kohe ära võitja loorberi saajad. Füüsilise kaswatusse kõrwal ärgu unustagu waimlise terwishoiu seadust, et kergem oleks võita. Iseäranis tähtis on ülalnimetatud pokseritele, kui ka igale muu sportijale.

Tartu. 1921.

Dr. H. Jürgenson.

Daani Liidu jalgpallimeeskond.

J. Larsen, Laurfen ja Blücher; Gröthan, B. Jensen ja Dorp; Dammis, C. Hansen, P. Nilsen, A. Olsen ja E. Nilsen

Sporidi mõistet füsioloogilises mõttes analüüeerida püüdes olen jõudnud järgmise määrangu, mis siin toon: Sport on lõbus mõne keha osa intensiivne töö tahte ja tähelepanu pingutusel. Toodud määrang aitab spordi tegur-elementide kasu ja kahju füsioloogilises praktikas kergemini määrata. Määrangulle toetades selgub meile kiiremini spordi kasu kui ka tema potoloogiline füsioloogia.

Tuletame siin lühidalt meele ja mainime lohkuvõtklikult spordi positiivseid külgi üldse ja tema mitmesuguste vormide juures.

Sporidi füsioloogilised tegurid on kõige päält liigutused kui niingused. Kõige mitmekülgsemat liigutuste kasu füsioloogiliselt seletama hakata pole siinkohal mõtet, sest see on igale inimesele selge. Mainime ainult mõned spordi liigutuste iseäraldused.

Zuba spordi mõiste määrangust selgub, et spordi liigutus intensiivse taju omab, mis ka teadusmeeste poolt ainewahetuse kalooriate, s. o. toidu (soojus) ühikute arvuga hiilgavalt tõendub. Nii tarvitavad näit., sportlased harilikku töömehet 3000—3400 kal. ajemel 5000—7000 kal. päewas, mis selgunud Rubneri,

Zuntz'i ja t. katsete läbi. ¹⁾ Sellest selgub, et sport füsioloogiliselt kuulub kõige raske ma töö alla, mis täiendub veel mõjuga kopsude ja südame pääle. Hingamise gaasiwahetus tõuseb, näit., ujumisel Zuntz'i järele 900% (Höber). Eht Biljestrandi järele ²⁾ tõusis ta 750 ccm. kuni 2800 ccm. minutis.

Et määratu juurt energia wahetust korraldada, on sunnitud iseäranis, kopsud ja süda oma tegevust mitme võrra suurendama — süda kuni 5—6 korda mis tõttu — puls kiireneb isegi 200 löögini minutis ³⁾ — hingamiste arv muutub mitmesordiselt jne. Sellega on süda ja kopsud keha harjutuste tegurtsentrumid, kuna nahk, neerud j. m. enam tõrwalplaanile jääwad.

Sporidi määrangust, edasi, selgub, et spordis on palju waimlist elementi — lõbu, tahe ja tähelepanu saadawad teda alati enamwähem ietenüwsemal kujul. Sellest tuleb, et spordi pääle waadatakse ka kui närwi gümnastika pääle, sest ta harjutab tähelepanu, suurendab tahte wõimu, kaswatab ühes sellega

¹⁾ Höber. Lehrbuch der Physiologie 1920.

²⁾ Scandinawisches Archiv f. Physiologie. 39 Barb 1920.

³⁾ Wetnew. „Природа“ № 5—6. 1916.

distipliini tunnet, walnisolekut, liigutuste koordinaatjoooni jne., mis selgub iseäranis osawuse ja kiiruse harjutuste puhul¹⁾. See kõik omab praktilise tähtsuse, millest pikemalt allpool.

Omades need ülalmainitud ülelemendid mitmesuguses juures, erinevad spordi wormid üksteisest mitmetwiisi. Waatleme siin erinevalt Rootsi wõimlemist, Saksa turnimist ja ferget sporti, kuna lugematu hull teisi raskeid ja fergemaid füsteeme oma wäheste laialilugunemise, kui ka kaswatuise ja terwishoiu mõttes pole nii tähtsad. Mängud seisawad weel iseärasel seisukohal.

Rootsi wõimlemise mõtte järele tuleb liigutust kehalistes harjutustes pääjuhtrööbits pidada. Sel puhul tulewad igafugustest muskulite gruppideft pääasjalikult kere muskulid harjutuse alla;—rinnakasti ja hingamise harjutus. Närwide gümnaastika harjutus on leidnud Rootsi kooles ainult wiimaseil aastakümneil mängude tarwitamise teel arendamist (Selter — mainitud töö).

Rootsi gümnaastika wõimaldab pea igat kehatuskult kawakindlalt, ilma ülewäsitamata harjutada, mis tõttu keheline wäljaarenemine (ühes mängudega) saab lõpule wiidud. Naagu Saksa turnikongreis Stettinis 1907. asjatundjate komisjoni Rootsi saatmise järele leidis — juudab Rootsi gümnaastika anda iseäranis ilusat kaswu, kehaseisu, elastilist jonnumumist jne., ära jättes ilmaasjata mälu koormawaid liigutusjärjekorda j. m.²⁾

Saksa turnimine jaguneb. 1) Koosharjutusiks — ühine wõimlemine takti järele. 2) Wabad harjutused — kirs juures kätte wõib anda nuiasi, keppe jne., 3) Harjutused aparaadel — rell, parred, redetid, hobune jne. (Selter).

Saksa turnimise füsteem pole nii loomulik waba kui Rootsi wõimlemine. Ta ei oma ülalmainit rootsi wõimlemise tagajärgi keha seisu jne. suhtes. Kuid Saksa turnimine on tähtis närwide gümnaastika mõttes: — tahte ja tähelepanu pingutus, mis iseloomu kaswatab (Thiele — jäänfamas), harjutades kiirust ja osawust.

Kerge sport kujutab enesest kehaliigutusi kui ka närwide gümnaastikat üheforraga — jõud, kiirus ja osawus on siin kõige täielikumalt w a b a d e s wõtetes ühendud, mitte aga seotud teatawate kunstliste wõtetega, nagu seda on turnimine. Kerge spordi läbiwiimine nõuab organismilt kõik, mis wõistlusil selgesti näha.

Kehalistes mängud on wabad, lõbusad keha liigutused, kus kiirus, tähelepane, osawus jne. harjutakse loomulikult, fergel ja mitte turnawal moel. Mäng on loodusjes isegi loomade juures

tarwitusel ja kujutab enesest kehaliise wäljaarenemise wiisi kõige loomulikumat ja termemat füsteemi.

Kõigi eelmainitud spordiwormide ja mängu tarwituse kaudu saawutakse igafüllgne keheline wäljaarenemine nii muskulite, kui närwide mõttes. Waatame aga ka nüüd spordi eitawaid wõi negatiivseid külgi wõrreldes kestmise kehaliise tööga, kui ideaaliga, millest inimfugu oma terwise pärandand.

Spordi negatiivsed küljed jagunewad meie arwates wiiesse osja.

Esimenesena mainime õnnetusi.

von Saar toob humitawa statistika Wienist. 1912. a. olewast 21.000 õnnetust juhtumistest oli 220 juhtumist, see on 1% ümber, sportliisi ja nimelt: 44 (20%) jalgpallis; 41 (19%) uisutamisel; 39 (18%) turnimisel; 22 (10%) turistikas; 16 (7,5%) ratsutamisel; 7 (3%) kerges alleetikas; 4 (1,5%) ujumises, fõudmises jne. Mainitud juhtumistest oli 55% raskeid — 2 surma juhtumist, 8 pääpõrutust, 98 kondimurret, 15 nikastust ja — 45% fergeid. Selle juures näitawad kõik spordiharud ühe palju raskeid ja fergeid wigastusi, ainult turnimisel (26:15) ja roodelmisel (11:3) — juhtub raskeid wigastusi kaugelt enam.

Edasi oli 214 kerge spordi õnnetust juhtumistest 81 — hüppamisel, 50 — maadlemisel, 24 — fepihüppel, 20 — gruppehitusel, — 9 pallimängus, 8 jookfus jne. Suurem jagu õnnetusi olla juhtunud wõistluste ajal (Thiele). Statistika Gestis annob järgmised andmed: 43 tegeulifil wõistljeail sportlasi oli kestmiselt 7 1/2 spordi aasta jooksul 48 õnnetust, peale selle 6 ülewästimuse juhtumist.

Meist oli raskeid 64% nimelt — luumureid — 5; nikastusi, wigastusi — 20; lihaste rebenemisi — 2; haawamisi — 2. Kergemaid — 27%, nimelt: muskuli walu — 11; frambid — 2; südame nõrkust — 4 — 8%. 48 õnnetusest oli harjutamisel — 36; wõistlusel — 12: — Meist südame nõrkusi harjutusil — 1 (3%) ja wõistlusil — 3 (25%).

Gelmanit statistika on muidugi wäitsem tõeliseft, sest kõikide spordiwigastuste ülestähendamisest ollakse weel kaugel. Et aga spordi wigastusi igal wõistlusel juhtub — on harilik nähtus — olgu need lihtsad jala, käe nikastused wõi muud õnnetused. Aga ükski protjent kõigist wigastuste arwust on suur küllalt, kui wõrrelda seda elu, töö j. m. tuhandefordfe juuremate õnnetuste wõimalustega. Sest sportlasi on ainult kõige enam üffitud tuhanded, kuna Wienis oli enne jõda ligi 2 miljoni elanikku. Znimesed spordiwad ainult ühe tunni ümber päewas ja oneti juhtub nii palju õnnetusi! Selles seisabli spordi eitaw külj — wiia fergesti muu töö ja toimetustega wõrreldes õnnetusile.

¹⁾ Handbuch der Deutschen Schulhygiene. Hugo Selter 1914.

²⁾ Die neue Erziehung Prof. Dr. A. Thiele. Stadtschularzt. Zu Chemnitz 1919.

Teise negatiivse omadusena mainime spordi mõju südame pääle.

Spordiliigutuste tahtest tingitud intensiivne laad sunnib sportlase südame hästi tegemist kiirendama ja tugevdama. Spordi kahjulikust mõjust südame pääle on palju kõneldud ja kirjutud. Nii kõneleb Schrotter-Wien „13 Kongress für innere Medizin“ koosolekul jellest, et palju kahjulikku mõjusid üleliigse sportimise läbi südame pääle on tähele pandud. Sedasama tõendab Fr. Martins-Rostock (verband. d. 13 Kong. f. inn. Medizin 1899). Schott-Mauheim olid juba 1890 a. maadluste läbi südame laienemist konstateerind (9 Kong. f. inn. Medizin). Sedasama tõendavad Albu ja Altischul iseäranis rattasõitjate juures (Deutsche Mediz. Woch. 23 jahrg. 1897 ja Münch. Med. Woch. 45 jahrg. 1898). Viime siia veel juure Schotti ja Smith, kes 1904 Olümpia mängudel Atenas südameid uurisid, siis veel nimed: Schieffer, Moritz, Grober, Wasing, Hirsch, Stadler jne., kes tõendavad, et sport tihti traineerimata südame pääle halvasti mõjub (Thiele) ¹⁾.

Tartu linna spordiseltsi „Kalevi“ võimlemisosalonna läbiwaatamisel selgus 1921. a. sügisel, et südame piiride laienemist ja südame haigusi tuli pääasjalikult ette raskejõustiku meestel. Kõlku kannatasid südame piiride laienemise all 16% ja teiste südame haiguste all 8%.

Ei või muidugi unustada, et mõistlik sportimine on aina kasulik — kuid, see ei wabanda. See, et spordil on omadus võrreldes kehaliise tööga wia palju kergemine halbale tagajärgile — tuleb lugeda spordi nõrkuseks.

Kolmanda negatiivse küljena mainime

¹⁾ Waata siin koguteos „Hygiene des Sports“ 1 ja 2 Band.

spordi omadust wia võrdlemesi ruttu waimlilele ja m. waimusele.

Meile selgub (muu seas spordi wäärangut filmaspidades), 1) õnnetute juhtumiste statistikast kui ka 2) mõjust südame pääle, et spordi liigutus on tõeste intensiivne liigutus ja ühtlasi ka närwide wäsitaw gümnaastika.

Et see tõesti nii, on selgunud hülgawalt waimuse mõetmisest pärast võimlemistunde

(Teljatnik), mis selgitawad, et waimline waimus end pärast võimlemistunde seda wähem lasab konstateerida, mida wähem oli võimlemine ja hoopis laob, kui pärast sportimist oli puhkus wäheae. See on wimud selle aratundmiseeni, et rootsi gümnaastika raskemad harjutusnumbrid wäljamaa kooles on test võimlemistundi, kuna lõpupoole on hingamisse ja muud rahustawad harjutused. (Selter-maitnud raamat).

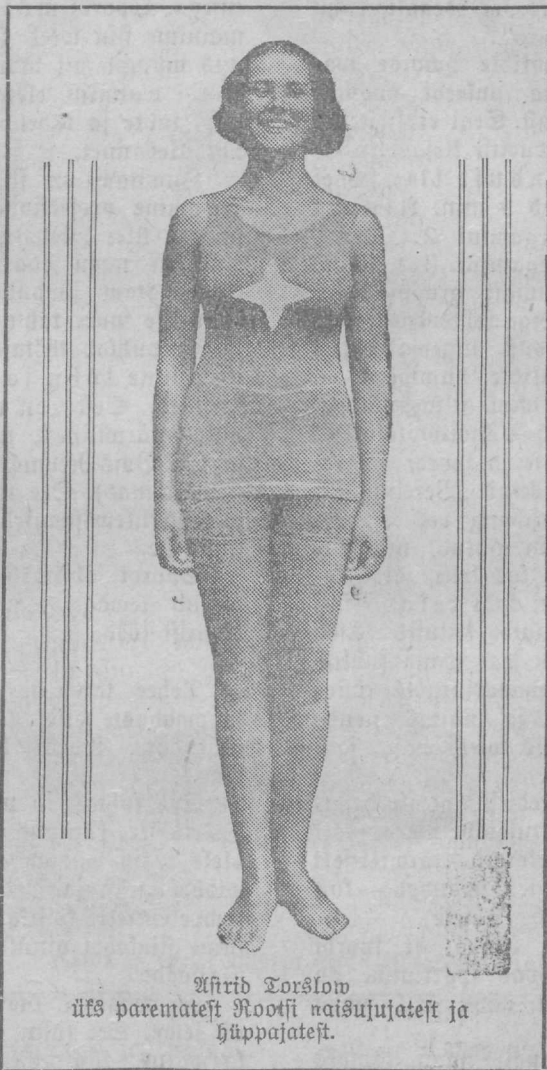
Samast feisulohast soowitab Lagrange (Vimoges 1888), (Thiele — jäälkamas) „waimliselt koormatud poistele pikemaid jalutuskaite, sõudmist, mängusid“ jne. mitte aga kurnawat rasket võimlemist, turnimist jne.

Arwan neist näitustest küll jaawat, et spordi kergesti ülewaimusele wiiwaid omadust tõendatuks tunnistada, rääkimata „ületrainingi“ nähtustest!

Neljanda spordi negatiivse küljena mainime spordi omadust — jaada h a j a r d i k s.

Sporti ijeloomustaw lõhu ühes isiklise a u a h n u s e g a w i i b spordimehi oma tegemuse läbi ülihindamisele. Kõik muu unustakse. Wabad tunnid päewas tarwitakse järjekindlalt sportimisele nädalate ja kuude wiisi — et aga jaawutada häid tagajärgi ja rekorde. Waba aja spordile pühendamine ei luba kirgliku sportlasi waimliku huwisi harrastada, mis neile pääle wajutab teatava ainult kehakultuuri austawa ilme. Ühest äärmusest on teise jõutud.

Wõistluste rekordpalawik on lähendand spor-

Uksid Torslow üks parematest Rootsi naisusujatest ja hüppajatest.

dimehi elutuffeliste maadleja ja tširkuse tege-
laste professoonile. Sest mis tegelik wähe on
professioonal-maadleja ja sportlase wahel, kes
kogu suwe näit., Gestis, Soomes, Rootsis ja
mujal ühelt wõistluselt teisele sõidab, mitu-
kümme karkat ja teisi aubindu ühes toob,
oma waba aja trainingi ja wõistluste peale
tulutades. nagu seda meie sportlised kuulused
teewad? Ja siamaoni sünnib see kogu maailma
ajakirjanduse awaliku arwamise häätahtlikul
laasaitamisel, nagu kujutaks see ideaali, kuhu
meie noorjugu püüdma peaks!

Spordi hõlpsuse ja waimliste huwide wa-
hekorra üle lubatagu tuua ankeedi andmed
Tartu wõimlemise osakonnast. Seal ei lugenud
mingisugust ei ilu ega teabustist kirjandust —
25%. Minult ilukirjandust 11%, sedagi
päewas läbisegamini 1 tund 3 min. Minult
eadusliit 220/o—läbisegamini 2 t. 5 m.,
Mõlemaid 420/c—läbisegamini 3 t. 6 m.
päewas. Wiimast ja eelwiimast gruppi tuleb
kui tõiste waimliste huwidega rehkendada, kuna
250/o plus ainult ilukirjandust lugemat 110/o
kõiku 360/o—wäikeste waimliste huwidega on.
Selle ankeedi puhul tuleb veel filmaepidada,
et wastuste andjaist oli 40% kooliõpilasi!

Saksamaal on wõistluste ja spordi hõlpsuse
kõikumus juba ammu üleswõetud „Vereinigung
zur Wissenschaftlichen Erforschung des Sports
und der Leibesübungen“ on asunud, mis efi-
mest kongressi 1912 pidas, kus leiti, et „te-
haliste harjutuste juures ei tohi rekord üksi
olla mõõduandew. Selle juures liitustid teised
referaadid sellesamale. Muu seas wana kuulus
füsioloog N. Zuntz, kes kehaharjutuste füsi-
oogia wäärtusest kõneles ja näitas nende
juure ülesannete pääle, mis weel waja jaa-
mutada (Thiele—säälsamas).

Ja „preisi teaduslike meditsinaal olu depu-
tatsiooni arwamine“ 1914 tuletab meele — et
spordi lõpu saawutused—rekordid—tarmislikelt
teisufokalt waadates, sel piiril seisawad — kust
füsioloogiline hõlpsus algab. (Thiele).

Siia tuleb weel juure lijada, et spordi
ankeedi järele kestmise päewas sportimine on
1 tund 12 min., mis nagu näha kõik waba
aja ähwardab wõtta!

See ei tähenda aga sugugi, nagu laotaks
wõistlus oma mõtte. Ei „Wõistlus tõstab
tahte jõudu ja juurendab tema kontjentratsi-
ooni“ ütleb psüholoog Moebel. Wõistlus on
igalpool tarmislik ja ka spordis. Minult spordi
omadust ja eitamata külge muutuda äärmiselt
hõlpsuse ja ainult auhõlpsuse abinduks — on
waja kuidagi taljutada!

Waimne, lõpuls spordi wiitendat negatiiv-
set külge ja see on tema, mõttetud, abstraktsus
ja waimline tagajärg—pääle nähtawa kehalise
arenemise.

Kui kehateöö on kõltslikelt juure wäärtusega,

mitte üksi tarmise mõttes, maid just selle tõttu,
et tema pääl põhjeneb kogu meie tarmis ja
eluwõimalus—toidu muretsemine ja kehamine
tarmis eelajaloolisest ajast pääle — siis teenib
sport selle wastu peale kehalise tugewemise
abstraktsid tagajärgi — näit., lõbu jooksta,
hõlpsata, wõjata nii ja niilaugele, kõrgele, nii
kaua jne. jne. Kergesportis on näit., harilikult
ainult 32 tagajärge (Wilms—mainitud raa-
mat) wõrreldes kehateöö tagajärgede lõpma-
tusega. Spordi mõistatuslikkuse tõenduseks
mainime siin weel kord auhõlpsuse tegurid —
mis määrib nii tähtsat osa. Tuletame meele
spordi waimlisi elemente — kiiruse, osawuse,
resp. tahte ja tähelepanu harjutust, kui spordi
üht ülesannet.

Huwitaw on siinlohal tuua v. Stadleri
arwamine professioonal-töö ja spordi lahtu-
mineku üle: „Kehamine professioonal töö toi-
muse nii, nagu seda organismi ülitule musku-
lile wastaw jõudude omadus lubab, „ilma
iseäralise juure tahte pingutuseta“. Wõimuse
puhul puhkab töötaja. Spordis saab aga wõim-
musstunne lõbu ja tahte läbi tihti mahaj-
surutud. Sest „on ainult olemas üks wõim-
mus—närwiline“, nagu seda Mosso, Zuntz
ja Du Bois-Reymond on wäljendand. (Thiele
—säälsamas). See wiib muu seas aga juurde
ja teha ülewõimusele:—ohwriks abstraktsjetele
sihtidele.

Spordi abstraktsje laadi tõttu keeldumad
paljud temaga tegutsesemast, hinnates enam
kehaliist tööd.

II.

Tehes tarmilise selgituse spordi wormide
ja omaduste üle, katsume nüüd üles jätta
juhtkõrre spordi tarmitamise kõige päält
koolis.

See sühtes on palju tööd tehtud. Et meil
Gestis see küsimus alles läbitõstatamata, siis
oleks waja wastaw komisjon arstest, wõimle-
misõpetajaist ja pedagoogest luua, kes asja
kompetentselt kõiklõugelt läbi harutaks. Kat-
sume siinlohal ainult wundamentaalseid aluseid
ülesjätta.

Et kehaliisel kaswatusel määratu tähtsus,
on selge. See tõttu on arusaadaw, et kehamine
kaswatus kõikidesse koolesse istutud peab
saama. Suba Pestalozzi tundis selle waja-
dust (Thiele).

Kehamine kaswatus tuleb koolis
junduslikseks teha!

Wõistliku ja etteaatliku sportimise saawu-
tamiseks on waja igalpool ja alati wälja
tõstada skeemi kõrwal arstlikult kontrolli ja
juhtimata kätt, mis pea kõikide sporditarmislike
negatiivsete külgede laotamiseks laasa aitaks.

Et rootsi gümnaastikal ja saksa turnimisel
mõlemail oma hääd külged—tuleb tarmutada
teatawa waliku järele neid mõlemaid, lijades

Paremad Rootsi sportlased.

Kuulitõukajad Bertil Hansson ja Einar Nilsson, keskel Abrahamson, parem kaugushüppaja.

juure terge spordilisi harjutusi ja mängu. See hoiab ära ühekülgisusest ja on lastele huvitavam.

Spordi tunde on vaja kooles pidada kõige vähem 2—3 tundi nädalas ja võimalust mööda õhtu-poolel—ära hoides sellega väsimust ja halba mõju õpitundele, nagu eelpool seft jutt oli.

Harjutamise raskemad numbrid olgu võimlemistunni keskpaigas — et äritus ja väsimus tunni lõpuks kaoks, weriringwool langeks harilikku roopasse jne.

Üksitasjalisemat kindlamaks tegemist nõuab küsimus — misjuguft harjutusi teatawais elu-

aastais lastele anda, kuidas ühelt harjutuseft teisele üleminna jne.

Prof. Selter omas raamatus „Handbuch der deutschen Schulhygiene“ jagab laste eluaastad kehaliste harjutuste mõttes järgmiselt: eelaeg enne 6—7 aastat; 6—9 a., 9—12 a. ja 12—15 eluaastad koolis.

1) Gelaeg enne 6—7 eluaastat: waja lastele pakkuda lastemänge murul, liiwas jne.

2) 6—9 eluaasta koolis umbes see sama, et kooli pingil istumise tagajärgi filuda. Mängud olgu aga juba suurema ulatusega juurema muskulite gruppide pääle. Wõib ka juba kõige lihtsamaid turnimis ja võimlemis-

wõtteid tarvitada. Siin algab ka juba kiiruse harjutamine

3) 9—12 eluaastal kõveneb muskulatuur lastel tuntawalt. Siin võib lubada samuti mänge, iseäranis kus osawust, kiirust ja walmisolekut waja. Võib lubada ka wõidujooksu 50 meetrist alates kuni 100 meetrini. Samuti on tarwitatawad siin wäiksemad jalutuslõigud.

4) 12—15 aastani — on wõimalik jooksu harjutusi kiiruse ja osawuse pääle esimesele kohale saada, samuti wõistlusmänge korraldada ning loomulikke harjutusi pidada (marsimine, jooksmine, hüppamine, wiskamine). Turnimine ja wõimlemine läheb ka siin keerulisemaks. Meis eluaastais on waja naiswõimlemist, meeswõimlemisest eraldada, sest 10—12 eluaastast pääle awaldawad tätorlopsed jugulise wäljaarenemise tunnismärke. Tütarlastele peab enam pakkuma kere ja kõhu muskulite harjutusi. Tütarlaste küpsemisäegne werewaeius nõuab iseäranis palju liikumist ja harjutamist wabas õhus.

15—17 eluaastais kasvab ja kõveneb harilikult süda ja juureneb keha pikkus. Et juba nendes ja pärast neid eluaastaid koolist lahutatute ja ellu astutute, ja noorte organism enam-wähem on wäljaarenenud — ei haruta Selter nende eluaastate spordi wõimalusi.

Doome siin lõpuks Selteri raamatust spordi tabeli, kus eluaastate järgi ära on märgitud spordi tarwitatawus ja kõlblikkus. (Olen temas ümberpaigutatusi ette wõtnud).

Kõikwõttes, tuleb algada nii koolis kui kodus kergest mängudest, mis lapsele loomulik, huwitaw ja lustilik. Pikkamööda tuleb samm-sammult pakkuda raskemaid numbrid jõu ja närwide harjutamiseks. Spordi halwade tagajärgede arahoidmiseks tuleb arstiline ja pedagoogiline kontroll tarwilisele kõrgusele jääda.

Mitte auahnus, mitte rekord ärgu kihutagu noort sportima, waid siht oma keha arendada wimase wõimaluseni nii muskulite ja waimu juhtes, mis aga rekordwaimu juures puudulikk, iseäranis waimu kohta, sest ei jää aega üle waimuliselt edeneda, rääkimata weel wäljawaateist südamel j. m. tükewitu üle!

Pedagoogiliselt on waja spordi tõsiste ülesannete selgitamiseks hügieeni õpetunnis spordi teoreetiline kaswatus ettenäha, mis aegsasti noorel awats filmad spordi normaalse ja patoloogilise füsioloogia üle. Seni seda tehud ei ole!

Spordi häid külgi ülmas pidades ei tule igale haigele lapsele sportumist mitte keelata, wäljaarwatud juhtumised, kus liigutused arstlikelt tarbetawad. Harilikult aga aitab ette-waastlik sportimine haigeid kergemini kosuda — nagu see on nõrga kehaehituse, werewaeuse, närwilikkuse jne. juures.

Kaswatuslega koolis peab käima kätkäes kaswatus ja ülewalpidamine seltskonnas. Wast-olu seltskondlise spordiwaimu ja kooli spordi wahel ei tohi olla — muidu wäheneb kooli kaswatusse mõju. Ka sellepärast muu seas tuleb meil siin lähemalt kõneleda spordikorraldusest seltskonnas.

Seltskond ja omawalitsus töötagu igal wõimalusel kaasa, et kehalise terwenemise mõte ajuks praktilisele alale. Amatagu wiibimata korralikud laste mängu platsid tarwilikul ja kätte-saadawal armul. Toetagu spordijette.

Kehalise wäljaarenemise ja tugewdamise sihiga teenib sport wäljamaal igakülgselt tähelepanu kooles, sõjawäes ja seltskonnas. Sotsiaalpatoloogiliselt on sport ülitähtis tiisikuse wastu wõitlemiseks kehalise tugewnemise kaudu. Sest teatawasti sureb iga seitsmes inimene tiisikusse.

Spordi ankeedi andmete järgi on sportlastest 51%—60% karstlasi. Suitsetajaid ainult 13%.

(Suure Dr. F. A. Schmidt'i ülewaate tabeli järele. B. G. Teubneri kirjastus Leipzig).

Wanus.	H a r j u t u s w o r m i d.											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	õigstad liikumise mängud.	Keerulised wõistlus mäng. Jõu ja palli mängud.	Grupp wõimlemised.	Waba harjutused (Hüppamine, hüppamine ja hingamist harjut.	Stamus harjut. (Hingamist, kõhupõh. wõisted jne.	Stamise harjut. Wõistlus ja aja jook.	Takse harjutusi. (Jalgutamise).	Kerged kavaaja harjutusi. (teisid).	Ujumine.	Kergemad jõus harjut. (Sõjast abitarid).	Kaslem. kavaaja harjut. (Marib. Reelud. Mägispord.	Sõudmine.
6—9												
9—12												
12—15												
15—17												

See näitab, et meil siin on seltskondlike rühmitujega tegu, kes enesest mu seas suurt karstuse kantsti kujutab. Siin puutub sport kokku karstuse liikumisega!

Et sport kujutab endast hõlpsat, et 70—90% on sportlasi wallalisi, et neist on 60% täiesti tarikslohi — siis puurub kokku kes suhtes sport suguhaigustega, sest teatavasti on just wallalised $\frac{3}{4}$ suguhaigete protsiendist. Terwishoiuline hõlpsart aga aitab omalt poolt kaasa nende terwemaks eluks. Alkoholi puudumisega aga kaob tähtis tegur suguhaiguste saamiseks.

Mainitud kolm modern tähtsat sotsiaal-patoloogilist häda kutsuwad meid sporti toetama. Sest tema kaudu on meil võimalus halbade sotsiaalsete j. m. olude juures iflagi oma terwite eest hästi mõeldada.

Spordi liikumine on Eestis õige kiire tempes edenemas ja rekordide mõttes hääde tagajärgedega. On olemas ülemaa paarikümne spordi seltsi ümber. Mõistluste arv ja publikumi suur osawõte neist on tõenduseks, et sportlifel kultuuril Eestis on oodata hääd tagajärjed. Kuid just nüüd on paras aeg alata ka selgitawat tööd spordi sihtide ja tema omaduste üle.

On waja korraldada rida ettefandeid ja ifegi kursusi spordi hügieeni üle, laotada laiasti teekohast kirjandust jne. Arstline kontroll leidku kodu spordiseltses. Pidagu meeles spordi harrastajad — et kus walguis, seal warju! Kujunegu meil wälja ka eriarsti tüüp — sportarst!

Rida fergesti eitawate nähtuste juure wii-

waid spordi omadusi loob mõtte, et kas poleks võimalik spordi kõrwal (sest ilma spordita meie läbi ei saa!) ka füüsilist tööd tarwitama hõlpsata — näit., puusaagimist, lõhkumist, niitmist, kandmist, tõstmist jne. Kui spordi selts omale näit., linnas aia muretseks, leiaks paljud omale ajawiite, tööd jne. Igatahes on jeda mõtet praktikas raske teostada, aga ta pole võimata.

Sport peaks loomulikumaks jaama, näit., hüppamist jaoks sportijalle palju loomulikumaks teha, kui ta hüppamises loomulikud tahtused ees oleksid. Näit., kangushüppeks ühel pool laiemaks minem fraam — oleks loomulik tahtustus. Samuti kõrgushüpe — võiks olla minqisugune aed wõi puhmas üle hüppamiseks.

Wiskete puhul võiks teatava raske kiwibega märkimistamist harjutada, mis niijama kehale kasulit kui odawiste j. m. kuid palju huwitawam ja praktiliselt kasulit — kaiffemise mõttes iijklises elus ja sõdades.

Niiwiisi võiks otjida ja ka leida teistes spordi harudes läbiviidawaid reforme.

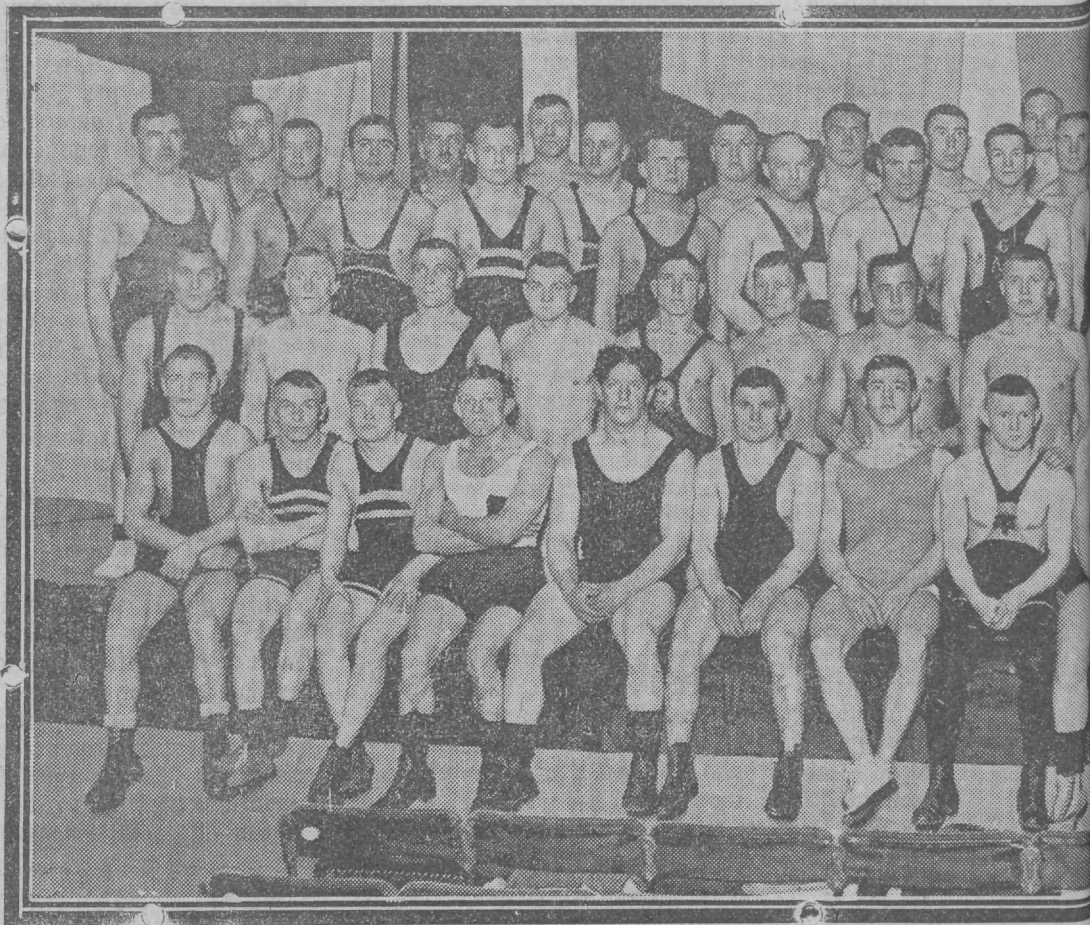
Spordi üheliilguse wastu peab seltskond protesteerima. Rekordid wainnust aetuna mõisteldakse ainult üfikus harudes ja tugewama täega ja jalaga — mis nagu uhtuseks jaanud. Eesti spordi anteedi järele—21%. Kes suhtes peab nõudma, et sportlane harjutaks igas asjas — jooksus, hüpetes, wisketes jne. mis teha wäljaarenemist garanteeriks. Samuti harjutagu ta mõlema keha poolega. Wiite ja künnemõifilus näidaku meile kehalist ideaali!

On tähtis füsioloogiline lefnorm kehaliste

Maratooni jooksja tee peal.

Maailma esivõistlused maadluses Helsingis

Ülemine rida: Earsen (D), Svensson (R), Pietiläinen (S), K. Westerlund (S), Jaksen (R), Edw. Westerlund (R), M. Nieminen (S), Kruusenberg (S), Jofela (S), Beckala (S), Mustonen (S), Müller (S), Hermann (S), Karttunen (S), Kusnets (S). Keskmise rida: Rosenqvist (S), Huupponen (S), Niemelä (S), Piltsepp (S), Teresstrin (S), Muijs (S), Domas (R), Becksten (S). Alumine rida: E. Wikström (S), Sohlo (S), Dahlström (S), Bullidon (R), Soudoux (R), Vesteir (S).

(D)—Daani; (R)—Rootsi; (S)—Soome; (E)—Eesti

wõimiste üle meestele ja naistele igas vanuses. Need kesknormide tabelid olgu tagasihüatajailks nõrkadelle ja teatawailks hoiatajailks rekordistele. Need waja wälja töötada ja propageerida.

Arstilise kontrolli ja sportlise kaswatuise ning hügieeni läbiwõimistega kaowad spordi warjuküljed harjutusil pea täiesti—jäawad ainult wõistlused millede juures lubage mõne sõnoga peatada.

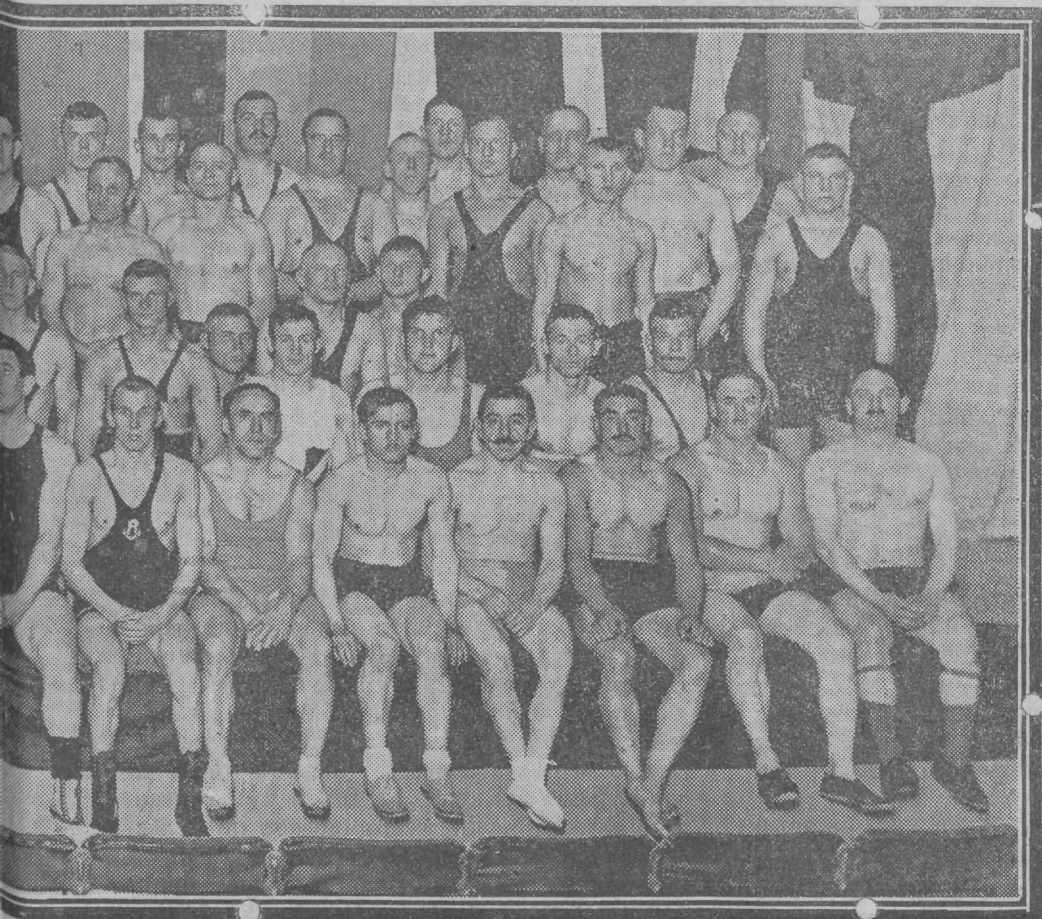
Juust wõistlusil õitsewad spordi puuduste lopsakad õied, kust kihwtine lõhn laius togafi üle spordiplatside — rekordwaimu, ühekülgsuse jne. näol. Seepärast waja nimelt wõistlusi reformeerida.

Siht oleks meil selge — ainult raske on meil põhjaliku ettevõtta. Kuid osalt on võimalik asja parandada, spordi wõistluste intensiivjust vähendades.

1) Wõistlusil peab enam ruumi lubama grupp-ettekannele, nagu jeda on grupp-harjutused rootsi gümnaastikas, saksa turnimises, sokoli süsteemis jne.

Spordi seltside liikmed ja tegelikud sportijad wõiksid ilma millegi lahjuta 10—15 minutit igal wõistlusel näidata ilusaid fogaarjutuse numbrid, koolide ükikulid klassid wõiksid esineda kooliõpetajate juhatusel, wõisteldes ilu ja ettekannde puhtusega jne. See on olümpiabel tege-

8 nov. 1921 a. Üldine osavõtjate arv.

Muskat (E), W. Wickström (E), Kone (E), Polis (E), Wihanta (E), Peterson (E), Bertilä (E), Steinberg (E),
Bohjala (E), Salila (E), Kangas (E), Kull (E), Jumonen (E), S. Nieminen (E), Wolrat (E), Gallen (E),
Anttila (E), Hagman (E), Kinnunen (E), Kälvalko (E), Hietikko (E), Kaajit (E), Coerie (E), Tamminen (E),
van Maaren (E), Simonis (E), Friman (E), Doll (E), Stonen (E), Sint (E), Mäkinen (E), Gillebrecht (E),
M. Brunier (E), C. Brunier (E).

(E)—Eesti; (E)—Hollandi; (E)—Prantsus.

likult olemas—ainult waja on jeda laiemal
kujul ja enam praktiseerida. Selle punkti läbi-
wiimine laotaks spordi mõtet ja kasulikkust enam
laiak.

2) Wõistlusile toodagu komme anda ilu-
auhindu ükikute liigutuste-wõistluste eel —
hüppamises, wisketes jne.

Nii seisab selles, et wõistlejad on olnud ja
jääwad alati, kuid nõudes neilt ka ilusat liigu-
tust, siis ei saa enam püsida rekordi peale
ükikute harus, sest rekord-liigutus on tihti eba-
esteetiline. Mainime onnetust wõistlusil —
nikastused, murdumised, krambid, minestused,
jüdmendõrfused jne. Ehk olete näinud wõidu-
jooksjate nägusid finaalis — näod on inetult

kramplikus kottutõmbes, käed jamuti inetult
kõveras jne. See kõik peab saama ärahoitud
ja püütagu saawutada laitmata harjutuse läbi-
wiimist füsioloogilises piiris ilusa
seisaku, kehaliikumise, harjutus lõputagajärje
jne. suhtes. See, loodan toob suure paranduse
wõistluste intensiivsuse suhtes.

3) Wõistluste arwu tuleb wähenbada —
lubades spordiseltsele pidada aastas kõigerohkem
1 omawaheline, 1 ülemaaline ja 1 rahvus-
waheline wõistlus igas spordi harus. Pääte
selle jääb wõimalus igal ühel weel wäljamaale
sõita. Wäljawõttena oleks ükikud spordiharud,
näit. jalgpallimäng j.t. Selle punktiga kaoks
see lõpmata ühest wõistlusest teise sõitmine meie

spordlaste juures, kes ühel ainukesel juwel kinnised korrad mõistlewad. Kui teegi rekordi tahab lüüa — siis võib ju selleks ametlik ehitus kokkukutsuda, aga mitte awalikke juuri mõistlusi wäljakuulutada.

Kokkuvõte.

1. Spordi kasu on filmnähtaw kehaliises kui ka waimlises kaswatuses. Oma kaswatusse ja närwigümnaastika läbi arendab ta isikut igatülgiselt ja distsiplineerib teda. Spordi tähtsus on pedagoogiliselt ja terwishoiuliselt riitline, mis kohustab omawalitsusliisi ja riiklisi asutusi tema peale suuremat tähelepanu pöörama, kui seni seda tehtud!

2. Sport tuleb kõiges kooles sundusliisets muuta.

3. Spordil on väga suur tähtsus kolme sotsiaal-patoloogilise häda wastu.

4. Spordil on kergesti eitawate nähtuste juure wiiwaid negatiivseid omadusi, wahakorras: a) sport ja õnnetused, b) sport ja süda, c) sport ja ülewäsimus, d) sport ja ühefülgus (hagart) ja e) spordi abstraktsus.

5. Spordi korralduseks terwishoiulises mõttes tuleb rohkem rõhku panna kooles ja seltskonnas sportlilise kaswatusse pääle. Arstiline kontroll olgu nii ühel kui teisel pool sport-arsti ametiise panetuga jäätud tarwilisele kõrgusele.

6. Sportimise korralduses (harjutused ja mõistlused) tuleb ette võtta rida reforme, mis spordi eitawaid omadusi wäheneks. (Mitmeülgus, füsioloogilise teisknormi toonitamine, grupp-mõistlused, iluanhinnad ja mõistluste arwu wähenemine).

7. Tuleb luua komisjon, kes spordi korralduse ülempi koolis ja seltskonnas ligemalt wälja töötaks.

Kunst ja sport.

Kunst ja sport on sündimise poolest kahtud, mõrjades mõlemid jumalikult lapsepõlwe mängust. On alati kus raske wahet teha, kumbasse liiki kuulub ta: kunsti või spordi ilmuwuste hulka. Näituseks iluülitsemine. Kuid iluülitse armastatakse rääkida kunstniku hinge suurtõugust ja surmatusest ja sportlase teha ja lihaste tugewusest.

On ärakulunud ja ruunatud muistisest Greekest pärandub fraas: terwes kehas terve waim. Müüd leierdaks seda igal sündjal ja sündmatal juhusel, nii et ainult muigega ja õlabekehitussega suudad seda seedita. On tekkind ettekujutus sportlasest, kui loomalikult tugewast inimesest, seejuures väga nõrga waimlilise ilmega.

Kas on see siiski nii?

Aeg ja raas on peategurid, mis sünnitawad nii kunstis kui ka spordis oma woolud ja liikumised, wejutades kõigi awalbustele otseakte oma põletawa pitjati. Kunst ja sport on ühewanused, võib olla on sport weel wainemgi, ja aegade kestwusel on mõemid pidand läbielama põhjalikke muutusi, kohanedes olude ja ilmawaadete sarnaselt.

Ilutunne on paratamatalt seotud iga inimese liigutusega ja ei saa eitada, et spordi juures, mis ju wanasti seisib kõrgel, kõrgemal wast kui praegu, oma ilutunne puuduks. On ainult pimedaks, kurdiks ja tummaks jäädud sportlilise ilu wastu, mis igatahes leskaegade lihajuretamiise pärandus on, kus waim taewastes hulkus ja kehas ainult patu ja kõitide inimlikkude kiujatuste pesa leidis.

Kas on sport ainult kehalik töö? Ei ole. Seda on toonitand kõil arstid, wäitades spordi

waimlist wäsitawust ja kurnawust, ja soowitades sporti wahetada spordi-töö või spordi-mänguga. On weel öeldud: sport on erootilisest alusest mõrjum mõistlus mingis kehaharjutuses, ette mõetud suguwõimse mehelikkuse määramisest. Kõhilemata peitub spordi alus seal ja keerleb tema olemasolu suguliku tungi ja maitsemisihha paelustes, nii kui kunst ja kõgu reaalne elugi, mis wirgutawad inimkonda looma uusi wäärtusi, leidma uusi sügawusi.

Kas on sportlane loow isik, või ainult süüsiliselt töötaja? On mõlemid. Nii kui on kunstis oma "käsitöölisel" ja annetud salmisepad, on spordis sportlased-mustatöölisel ja sportlased-kunstnikud. On armastatud sportlastes ilu esimesi näha, kuid õppigem ka teisi nägema. Meie sport, nii kui kõgu waimlik elugi, on seisnud väga madalal, on püherdand jopas ainult sportlased-mustatöölisel, mis on omajagu õigustandki niisuguse waate.

Sportlane loob niisama waimlilist, hingelilist, wäljendab omi ülimaid rõõmusid oma enese kehas, tema walitud liigutuses. Sport sarnaneb tantfuga, halettiga, kuid läheb temast ka põhjalikult lahku. Sport ei püü ainult pöõfil, liigutuses, filmapilkselt kaduwatel, waid ta loob oma reaalsed wäärtused, kunstteoses — saawutused, rekordid, igawesti püüwad. Kas ei ole need iluimilikud saawutused kunstteoses, loodud inspiratsiooni jädelawal tõuõangul, momentil, kus hing ühineb jumalikkusega, kaowad reaalelu piirjooned. Spordi saawutused ei awaldu helisewates pärlestikkudes, waid kainetes matemaatilistes ülestähendustes, kuid kas on nad sellepärast wähem weetlewad. Kas ei ole teie näinud noori (sellele ilu kõige wastuwõetawam) järafilnil uurimat, rekordi tabelli-

fid, kui neile mõistetavat ülewat poemi, kust ammutawat jõudu ja märskust, olemasolu hallust ja wärwitust katwaid lillaliste unistustega.

Esteedid, pödrale rohkem tähelepanu sportlase hinge peale, ärge nähte ainuüksi tema ilusat fehal!

Kas on mõeldawad mingisugused spordi reformid? Võib olla, kuid mitte niisugused mida joovitawad aratid oma külma loogikaga ja tiiwuta mõttega, kes wöörad spordile. Mitte

tagajiminekut spordi-tõs, wõi spordi-mängu poole, waid edasi spordi-kunsti poole!

Kas on mõeldawad kunstile mingisugused argipäewfufe nõuded, ainelik kasu? — Niisama ei ole nad ka spordile.

Sport on kunst, millele andub inimene fogu oma olemasoluga, ennatfalgawa ohwimeel-fufega, pühendades talle oma elu paremad aastad. Mis feht, et oleks wõind kulutada aega „tulufamalt“ kasutada jahkerdamifega wõi mõne muu alaga. Ärge lassem endid heidutada! Edasi — sport spordi nimel! S. T.

Kahefuguseft spordift.

Igal asjal on oma faks külge: luule ja reaalsus. Igal ifikul need faks talutajat.

Nii on see spordiski ja inimestel, kes talle anduwad. Meid külluwad temast harjutades terwislifeks otstarbeks, tarwitades abinõuna raswamineku wastu, wõi werewaeufufe eemaldamifeks, kuna teifed, enam hingelifed, enam firglifed, anduwad talle fogu oma olemufega, kõigi hingeliste ja ihuliste jõududega. Wiimane firg on wiimasel ajal oma wastu erilift tähelepanu efile kufsunud, wäljaspool kodumaa faadud wõitute ja poolehoiu kaswamife tõttu, ja niihästi esteetilifelt kui eetilifelt feifufkohast huffamõistetud ja häwinemifefele pühendud.

Peetame weidi selle mürgife taimfe juures ja waatame, kas ta mürl) nii peletaw ja kardetaw on.

On ekslif, et sporti ühife ilmuwufena on õpitud meil nägema, mis muidugi asjatundmatufe wili. N.n. fehaharjutused, mida meil spordi nime all tuntakse, langewad olulifelt fakte suurde ofasse, nagu warengi „Spordilehe“ weergudel toonitatud, luues faks ifefeiswat tegewusala: fehaharjutused terwislifeks, kaswatuslifeks otstarbeks — wõimlemine, mängud ja wõiftlus mingis fehalifus tegewufes, mis waimlifelt loowa ifiku juures tõufeb kunstitöö kõrgufeni. Wäärtuslif ja spordi nime õige kandja on ainult wiimane. Wõiftime neid wõrrelde õigefirjutufega ja firjanduslifu loominguuga. On arusaadaw, et luuletaja peab õigefirjutust ja keelelifi peensufi täiel määral waldama, — mis ka wastawalt spordi arwele ülefantaw on.

Kui aga olud teifiti on, et fehalifelt ette-walmistamata noorufene õhinal sportima haffab ja terwislifelt kõngu jääb, on see ftiwili-fatfiooni ja kaswatusfe pealiskaudfufe süü, kes tema fehalife arenemife on hoopis unustand. Olgu arstide tähelepanu ja faastõõtamine fel alal südameft terwitatud!

Kehalifelt wäljaarenematu ei funda mingis

spordiharus wõistelda ja loobub temast oma faamatufe tõttu pea. Kui meil ükftud anderikkad sportlased, kes on kaswand omapead, tõusnud alewiku mülkafst, piiftutatud tulifefst tegewus- ja loomifihafst, on fuitnud oma feha ja waimu kunstlifef kõrgufeni wiia, üllatades fogu ilma oma wärskufe ja jõurikkufega, fiis on nendes leiduwad puudufed ja patud wabandatawad teadmifega, et nad muidu, wõib olla,

Sõidu- ja Weo-automobiilid
STOEWER-STETTIN

Ainuesitaja Eestis:

E. TALWIK TALLINNAS

Telefon 810 W. POSTI TAN. 8 Postkast 124

suuremate pattude ja kiusatuste küüsis waewledes oleks tohlund lämmastawasfe müllkasse.

Kooli ja õiget kaswatust noorsoole kunni meheea küpsuseni, kuid lastem hõõs noorsoo hinge korjund mahlast kristalliseeruda, anduda ühele või teisele alale oma äranägemise ja parema tundmuse järel! Olgu ühewäärtuslikud luuletaja ja sportlase kannatus ja rõõm!

On öeldud, mis kasu on sellest kui inimene rändab suwe läbi ühest wõistluselt teise, kullatades selle peale kogu oma waba aega... Usudes sellele seisukohale (mis iflagi barbaarne on) küsime meie sportlased: mis kasu on sellest, kui inimene määrab wärwidega puhtaid lõuendist, kriipseldab paberid täis waesejalgu, mis rasked arusaada ja moonutab näitelawal oma nägu ja rõõgib? Seda loetakse kunstiks ja ollakse sarnaselt ütelusist wäga haawat, kuid spordi suhtes ei panda seda mingiks pahaks. Sportlaste peale waadatakse kui mingi alam tõugu, ahwisarnaste olewuste peale, soowitades neile aega, mida nad oma ülemas õnne joowastuses mööda jaadawad, kasulikumalt ära tarwitada näit. puusaagimisega, kraawikaewamisega jne., wiist ka mustuse wäljawedamisega.

On toodud ette hull wigastusi, mis sportimise läbi on tekkinud, kuid peetagu meeles, et need kõik suuremalt jaolt on tekkinud wilejate

harjutuskohtade ja abinõude tõttu, ja et ka n. n. „ideaalse spordi“ juures õnnetused wõiwad juhtuda, näit. puulõhkumise juures puuhalg wastu pead karata. Ettetoodud statistika on ka wähe usaldustärataw oma wähe ulatawuse tõttu ja ettetoodud andmed 50 Tartu sportlase kohta ei ütle kuigi palju, sest Tartu sport, kui niisugune, ei ole nimetamiswäärt ja püsib kõige algelisemal astmel.

Ei kõlba üleüldse meie olude järel suure ulatawusega teooriaid rajada.

Teen kokkuvõtte. Sport on wäga laialdane mõiste, kuid langeb oluliselt kahte suurde osasse: kaswatam ja loow. Wõib oletada esimeses puhtkehalisest tegewust, kuna teises loow isik enam waimliselt ja hingeliselt tegew on kui kehaliselt. Sellepärast arstide tähelepanu ja koostöötamine esimese liigi juures on soowitaw ja nõuetaw inimese täiuslikkude kaswatusmetoode wäljatöötamiseks. Teine liik ei kuulu enam arstlikesse piirkonda, siin tegutsewad loowad isikud, kehaliselt ja waimliselt wäljaarennend, oma ideaalide teostamiseks. Arst wõib siin ainult puhttehnilise nõuandjana esineda. Siin käib esimeses joonest esteetiline lõbu ja ilu, ja isiku waba looming.

Urge seda ignoreerige! Urge wägistage inimest!

H. T.

Kas lühike või pikk palliandmismäng?

G. Soinio.

Jalgpallimängu waleharjutuskombe wastu, ehk sihiteadlik lühike palliandmismäng wõidab tagajärjetut pikka palliandmismängu.

Põhjaamade jalgpalliringkondes on möödaläinud hooajal õhtrasti waelbud päälkirjas mainit asjaolude üle. On waelbud mänguwõistlust (mängusüsteemist). Wastastikku on seisnud ja seisawad weelgi n. n. lühike ja pikk palliandmismäng. Selmine on jooks wõitnud. Austrialased ja ungarlased on wõitnud Skandinaawia paremaid jalgpallimeeskondi. Puudutades neid wõistlusi küsime, miks wõitid nad ja mis oli põhjus? Wastus: „järjekindel mängukultuur on wõitnud ameeriklaste wõi õigem wõlde pöörase (pörguliku) mänguhoo“. Seades seda asjaolu peasihiks, on teda õiglaselt kaalutud. Ei rahusta see waade, et kõik tasutakse aegamööda. Meie mõtiskelu on koondunud selle sihi ümber ja tähelepanu valendunud selle edu määramiseks. On kaalutud kõiki võimalikke takistusi ja abinõusid nende wõitumiseks. Wõtame eesmärgi elust. Kogu inimelu on ettenähtud kawatjuste kikkus. Meie oleme sunnitud reeglipäraselt toimima hällis, loolis, kodus, teenistuses ja teistes oludes. Etu korrapärasus aren-

dab meie ettenägemust ja nii on kõik meie edu rippuw meie wahetorast ettewõttega. Sama on lugu jalgpallis. Meie wõimed sel alal ripuwad suuresti korralikkusest, elamisoludest ja harjutusest. Kui edasiüüüd (training) on kindel, ei wiibi edu kunagi. Kui see on halb, on ka tagajärjed pea nõrgemad. Wõib selle järgi küsida. 1) Kas töötawad jalgpalliseltõid õigetes piirides? 2) Kas õpetawad oma õpilastele jalgpallioskusi õieti? Mina kahtlen selle juures.

Olen näinud mitmeti Eesti jalgpallimeeskondi ja teinud järelduse: nad käsitawad kõik n. n. pikka palliandmismängu. Ma ei arwa seda inglisi pikka palliandmismängu, mida Inglise esimeeskond tüübiliselt esitas Stokholmi Olümpia mängudel 1912 a. See oli ennem pita ja lühikese palliandmismängu segu, ma arwan seda hullamõistetud kiiret ameeriklaste jalgpallimängu, mida nad (Betlehems F C) edustasid oma ringreisul Skandinaawias aastal 1916. Ütlen otse, et see ameeriklaste ringreis Põhjamaades oli ennem kahjulik, kui kasulik ja tunnen tõsiselt kahjurõõmu selle isaliku seljasauna üle, mida doanlased andsid yankidele Kopenhaagenis, nende lahtumisel

Euroopa mannerilt. Teisalt usun, et kiire pila palli edasandmismängu (soomlaste kindlatuju-line mänguviis, mida ka eestlased mängivad) paremad edustajad suudavad tõusta mängus (juhatusel najal) kõige tagajärjelamale mänguviisile. See on edasipüüdem lühike edasandmismäng. Selle süsteemi paremad kandjad meie päivil on tšehhid, belglased, hispaanlased, inglased, sakslased ja ajalt ka Skandinaavia rahvad, eeskätt Norraga.

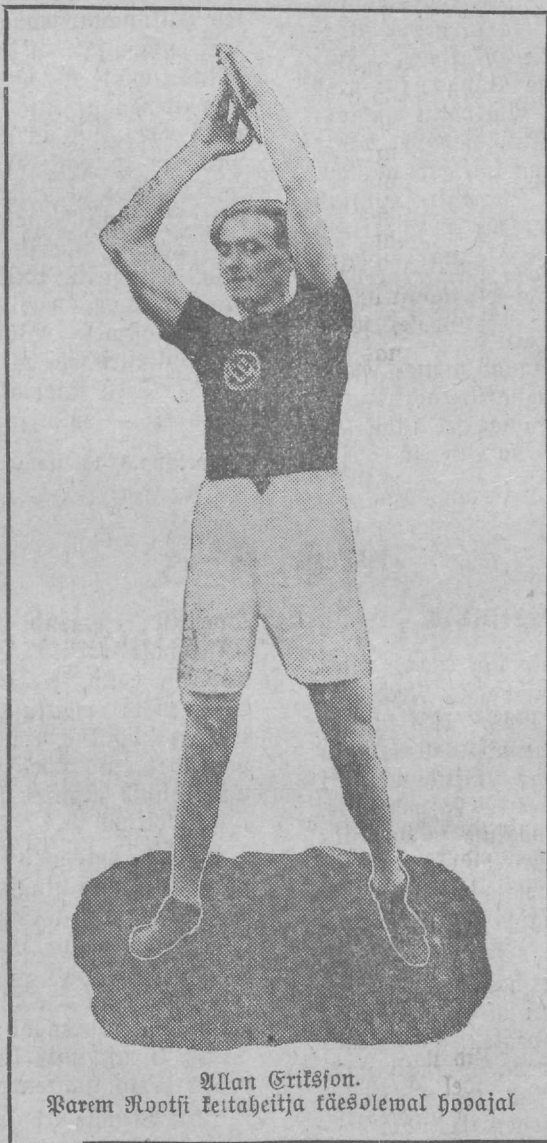
Küüd asja juure. Kui ameeriklased a. 1916 juunis võitsid oma mänguviisiga rootslasi, süttis põlema „jwealaste“ (rootslaste) wainustus. Ajalehed luututasid juure huinga, et „ameeriklased on toonud jalgpallilma uue woolu, mida meil (rootslastel) tuleb jälgida“, wõi „rootsi jalgpall on uuesti sündind“, jne. Ka spordilehed targutasid ja hõiskasid: „Maha ilmaaegsed tembutused ja ilustused, maha kõik „trifid“ ja „tripeldused“, maha „tagajärjekas“ lühike (ligi) edasandmäng; efile õhulõõgid ja õhumäng; efile meie lühiteemaa jooksjad. Olagu wastupidawus ja ameeriklased! Meie silmad on awatud... meie oleme näinud täielikku, meie oleme jaanud armu... halleluuja tõrge sti! Ujuti määratud tõusu, loodeti Rootsi kultuuri ja Ameerika juhatusel najal tõusta Euroopa esimeheks jalgpallirahwaks. Eliti. Rootsi jalgpall langes mada lamale. Seda tõendab“ meie ebaõnnestand Rootsi esimene Antwerpenis a. 1920 ja a. 1920—1921 kaotatud maadewõistlused. Weel 1920 a. fewadel kui Stockholmis esimeeskond Hammarby S R võitis halwas wormis olewat „Djurgården'it“ 6:0 wastu, ülistati wõitjat ja lausuti, et „nii küüd on taewa wärawad awatud Rootsi jalgpallile ja taewa jalgpallimanna woolab üle Rootsi jalgpalli tul-

tuuri“. Ja jeda, kes julges olla teisel arwamisel, soowitati minna toju ajutaha tuffuma.

Sel ajal ilmus Stockholmis staabionile Soome liidu meeskond. Neid loodeti kaotawad 5:0 wastu, mängides „uut tehnikat omawa Hammarby meeskonnaga“ ja jeda peksmist oli tulnud tunnistama 15.000-line rahwahulk. Kuid mis nad nägid? Nad nägid kindlat, isamaa eest mängivat ja wõidunäljast kihutatud Soome meeskonda wõitwat tuldpaeltega kaunistatud Hammarby meeskonda 3:0. See oli hirmus. Küüid wast märgati, et edu jalgpalliwäljal jaawutatakse iltagi mängu tehnilise oskusega. Sellest järgmine: kadugu pikk palliandmismiswiis, maad andes lühieiele; kadugu meeletu pealeiooks ja tung, ning asemele järjekindel wedamisosustus ja õhine lokkumäng. Kuid ärgem kaodakem hoogu, jeda õnnistud omadust.

Jalgpallimäng on kõigepealt pallimäng ja ei mirdagi muud. See ei ole mingi 100 m. wõi kestowusjooksu wõistlus. Jalgpallimäng ei ole mingi meeletu heitlus postiareena kangelaste kestel. Ei ainult süütu pallilõõmine, mida wõib soomitada lõbus tuseks kõigile. Ka neile, kes tehniliselt nõrgad. Nii siis mäng, mis tõotab iga harjutajale tehnilist ja waimlist tõusu, nii kui see on ühendud suures lõbulas spordi hüüdisõnas: „kaswawaterweks ja wõimsaks“.

Selle teostamiseks on mängijal tarwis määrustepäraselt harjutada ja korralikusest lugu pidada. Kiirus on üks mõddapääsmatuist põhjomadustist, nagu jõud, wastupidawus ja wäärimatu mängukirgki. Need ühendatuina loowad kokkukõlalise terwitu, mille jaawutamisel ükski wõistlus ei muutu loormawaks waimliselt ega tehniliselt. Sellega loote ise märkamatuks kindla tagatise, mille najal rajate edu tusewilkku.

Allan Eriksson.
Parem Rootsi ketahettija käesolewal hooajal

Sellel tagatisel annate teie ka surmalöögi pika palliandmismängule, mis nii kui öeldud tuggeb ägedusele, meeskusele ja waimustusele. Urge siis unustage palli mängu.

On olemas kõnekään: „mis Juku õpib seda Juhau teab“. Siin on parandus tarwilik. On tuttaw asjaolii, et seltsides nooremad jõud omawad kohustustundest felti wastu felti parema meeskonna mänguwiisi. Paremaid mängijaid armustakse kui ebajumalaid. Need seatakse oma ideaalideks ja nende tegevust jalgpalliwäljal jälgitakse aukartusega. Jälgitakse ainult oma wedajate mängu, kui need peale tungiwad, ei pöörata tähelepanu wastaspoole kaitsemängu peale. Kui wastased peale tungiwad, nähakse ainult oma faitsjate mängu. Mida noorem põlv, seda kitsamaks muutub filmaring. Et see ole nii? Kui siis arenew mängija surutakse oma meeskonna mänguostuse piiridesse on järeldus, et felti mänguostus areneb wiisalt ja tema nõrkused muutuwad wormiliselt pärandatawaks. See mõjub aga halwawalt kogu maa jalgpallimängu peale. Õpetage siis noortele mängijatele aiakõrgusel seiswat jalgpallitaktikat ja rajage see lühikestele palliandmismängule. Selles on tulewit.

Rogemused tõendawad, et lühike palliandmismäng on tagajärjelam. See on lõbujam ja vähem jõuduküüw. Meeskond, kes omab pikka palliandmismängu võib wahest ka lühikest palliandmismängu edustawat meeskonda wõita, kuid see on juhuslik. Lõpuks tahjan jalgpalliseltside tähelepanu juhtida järgmiste soowituste peale: õpetage mängijatele palli faitsitusõskust ja nõbedat, madalat (maad mööda) kokkumängu. Õpetage neile edasi püüdwat lühikest palliandmismängu, mis ka kõige raskem on. Kui mängijal on ju olemas mingi mänguostus, võib ta hõlpsasti õppida pikka palliandmismängu, kuid lühike palliandmismäng nõab harjutust ja õpetust. Algajad armastawag ainult palli armutu löömist, sest see on neile hõlbus ja mugaw. Pallilöömine on põnewujseta, primitiivne ja kergestimõistetaw. Kui teda õpetate noorile, siis olete walesti alanud, sest neile tuleb pattuda olemasolewat, olgugi kehwa, teaduswara ja painutada neib wõhiku astmela. Wõhikule ei nimetata misjulgust kultuuri wõi misjulguseid wõimalusi hargitakse. Teda toidetakse „pajur'istega“ nii kui jagedasti — meie juhatajad ja kirjamehed.

Helsingis, 13. now. 1921.

P o k s.

Uued wõitlusprintsiibid.

Kõigis eritlusis wõitluste üle leiame alati wõitlust jagatawat kolme perioodi. Need on: wõitluse algus, kestwus ja lõpp. Üks kuulsaimast wõitlusfilosoofest, tuntud malemängija Dr. Lasker on kauemat aega uurind wõitlust põssimatshel ja kinnitand, et kõigis wõitlusis, s. o. jõia, rusika, male, tööstuse ja poliitika omis, nende algused ja lõpud läbitõõdatud on, mõnel alal jägi detaalselt, nagu males, kuna nende lehtsojad saladusklikkena ja eritlusest puutumatuina en püsin.

Tõesti, jagades wõitlust mainitud osadesse, leiame et wõitlust ennast ei olegi. Wõtame näituse sõjast: rood tungib peale, ehti läheneb et lasta, siis lasub et läheneda, wiimati jookseb wastase seisukohtele, kus lewagi ei leia. Kuuldub käst „taganewa maenlaste pihta“ — wõitlus on lõppend. Kus oli wõitluse algus, kus tabamatu leffkoht ja kus lõpp? Teadagi leiame wõitluse alguse ja lõpu peatielt, sest et wõitlus ei teosta jädawalt, kuid tema leffkohta on raske määrata — wõitluse jagamus ise on mõtetud wõitlusstrateegiaist, juhuste ja oletuste wallast. Kawatus (paczer) ei oma wõitluses enam kui 1/4 osa tähtsusest edus ja ainult 1/10 kawatusest teostub õnnelikus wõitluses, kuna kõik koondub taktikale, millega 3/4 ebuft langeb

hingelise elemendi arwele. Muides strateegi seisukohalt taktiku seisukohale, kellest ripub 3/4 wõitluse edust, kestendume ei wõitluse kawastikul waid wõitlusel enesel. Järjelikult, on lihtsalt wõitlus, mis algab wastasega kokkupuutudes ja lõpeb tema lahtumiseaga, ent see mis sünnib algusest lõpuni ongi tema leffkoht, s. o. wõitlus ise.

Mees wastased ühelarnaks kwantitiivis ja kwalitiivis tingimuis, püüawad nad jaawutada paremust kõige pealt wõitluse taktiilis osades, s. o. oma hingelise elemendi tõwendamiseks ja wastase — wääramiseks. Algab wõitlus aja wõitmises, wõidetud aeg wähen dab ruumi ja suurendab jõudu, s. o. arendab liigutuse kiirust, mis lühendab ruumi ja suurendades kaalu, suurendab jõudu.

Kui farnase tehnika juures üks wastasiit on weidi nõrgem, wõidab teooria järele tingimata tugemam.

Kui wastased on farnased kiiruses, kujuneb wõitlus ruumilise paremuise jaawutamise, mida arendatakse minimumini, et mitte uuesti langetada wõitluse aja pärast, millega ilmaaegu loormataks wõitlust.

Nii on tellind postifooniõõda, finnine partii males ja wõitlus lähedal distantil, tuntud termini all „infighting“.

G. Carpentier oma abikaajaga.

Wõitlus ruumi wõitmiseks areneb positiivse waldamiseks, mis pakuvad kvaliteetset paremust.

Positiivsete paremuste wõit, olgugi et wõib olla saawutatud suurte waheustega (suurte koostustega), annab moraalse ülekaalu.

Moraalne ülekaal annab wõimaluse wõitlusteskoha ümberpaigutamiseks meie äranägemise järel, sundides wastast meie initsiatiivi jälgima.

Initsiatiivi omandamise tagajärjena on loju aja ja ruumi paremuste näol, mis meie jõudu suurendab ja juhuslikkuste ja ootamatuste protienti vähendab.

Saawutades paremust tehakse löök — kõige intensiivsem wõitlusmoment, mille järel satume kõige raskemasse seisukorda, kaotades initsiatiivi.

Periood järgne üldõõgile, nii kui lainelgi kõrgima tõusu järel, on langemisperiood, reaktiivse periood.

Nii on „Ahillese kand“ wõitluses reaktiivne, ja seda tugewam, mida suurem oli kwantitatiivne paremus.

Kui meie nõites paremust, ei saa kindlust reaktiivsele vastu, on niisuguse paremuse saawutamise hädasohtlikum kui tema kaotamine.

Kvalitatiivne paremus ei anna nii terawat reaktiivsele kui kwantitatiivne ja näib mahen-

dawat langust, mille tõttu tema on eesõigus-
tatum.

Ju ammu on märgatud praktikas seda reaktiivsele kuid ei ole tarwiliselt mõistetud ja püüdnud praegugi tumedana wõitlusfilosoofias.

Praktikatel on wõitlus reaktiivsele kujunend juhustlikult reaktiivsele momenti wõitlusteks, põimides wõitluste uusi ja uusi elementa. See selgub waadeldes wastawat ilmutust sõjapidamises, n. n. pealetungimises laintena. Pealetungimine laintena on puhtkuul (mitte trafaretne, nii kui oli Wene frontil) rida üksteisele järgnevatid lööke teatud aja jooksul rütmideks ettevalmistamatul paigal ja wõib eesmärgiks seada ainult teatud paremuse saawutamist, kuid igaüks ainult kvaliteetse. Kusitawõitluses on ka oma pealetungimine laintena s. o. löögid „üks-kaks“, „üks-kaks-kolm“ jne. millede tagajärjetus ja ammu tõendatud ja tarwitamine heidetud, sest et reaktiivsele wiivitamisega tema worm veel enam terawneb.

Sest ajast kui märgati „Ahillese kanda“ kõrvaldati wõitlusest täielikult kaitse ja mindi üle uue kaitsewormile — wästupealetungimisele. Selgus, et kui pealetungimine oli „ütlemine“ 60 laineist koossew, algas kuuekümnenda laine järel wästupealetungimine, mis 15 laine endise seisukorra löi.

See määr arusaamine mõitlusest reaktiivniga mis mõitluse mis oli purustatud hulgaks vähemaks operatsiooneks, mõtetuse ja eitamiseni.

Üksikute operatsioonide mõtetus selgus pea ja mõtlus arenes lihtsaks ähvardusiks ja demonstreeksiooniks.

Lõõk peab olema ehitatud progressiivsel kasutamisel ja saavutuste kasutamine, ühes tõusvate laine rütmiga viimasel lennul, peab mõitluse lõpetama.

Mõitluse intensiivsuse tõusvate laine rütm teostub aga ainult juhusel — kui suudetakse vastase peale maagiliselt mõjuda.

Kui meie jääme ainult lootma endi eestaafti tõusu peale, unustades vastast, lootame

meie tingimata reaktiivnõu momentid. — Kui meie jällegi ainult mõjume vastase peale, viime meie teda sellega passiivsesse seisukorda.

Maagiline mõjuvus vastase peale seisab staatikas—vormides, dünaamikas—rütmides.

Eetika on maagia tugevam vaenlane, sest et ta oma loomu poolest passiivne on, maagilil on agressiivsus, isiku eitamus.

On tarvilik uurida maagilist mõjuvust vastase peale, tema vormi, stiili, rütmi.

Sellega kannan mina mõitlusprintsiipide eritluse teisele alusele, kus võimaldud on tõhvide jõudude kaastõttavus mõitluses, millest seisab koos inim-ijesus.

A. Harlampiev
postj professor.

Jugu sellest, kuidas sport ajakirjanduse hiinamaamüüri läbimurdis ja kuidas Jaanile waim pääle tuli ning hakkas pommi tõstma.

Wähe enam kui 10 a. tagasi koondusime rida noorimehi katgrattasõidu seltsi „Taara'sse“ ning ajuatime spordi osakonna. Tegime selleaegset sporti, tõstime pommi, maadlesime, tõlgendasime rõngaste küljes jne. Distust sai ka wistatud. Distusteks oli silgutüüri kaas, odaks luuawarjs. Nähes et niimoodi see asi edasi ei lähe, otustasime ajalehtis ka natukene lärmi teha, et rohke noorimehi meelitada sportima, teades et iga juuretuliaga on osakond rubla rikkam, millega oleks võimalik sporti abinõusid uuretseda (osakonna liikmeteks oli rubla) ja teiseks tahtsime ajalehe kaudu suurele ilmale teada anda mis meie teeme ja mõtleme teha. Saatime siis midagi „Postimehesse“ oodates äratrükkimist. Baarinädalalise wõtuja järele ei ilmunud midagi. Saatime teise kirjutuse, — jällegi samawiisi mitte sõnagi, kolmas — sama saatus. Meie kirjutuste anti kõigile „lorw“, — lendašid kõik kõige kiiremas korras paberikorwi. See oli meie meelest hirmus arusaamatus. Distustati Jaani juure „Postimehe“ toimetusesse saatkond saata asja kasulikkust ära seletama. Saatkonda kuulusid wana spordiharrastaja Martin Lembit ja mina. Käksime — nõeti wastu. Mis Jaan aga meiega tegi, see oli midagi hirmjat: Jaan paulus ja mürtsus, et mis kasu on spordist, üks rumal ajaraistamine on see ja muud midagi, ning päälegi weel kallist ajalehe ruumi tahate mull raiskama tulla. Waadake, (näitas sõrmega otja pääle) harige ainult seda paika ja jätke oma tehaline haridus, kus pagan. Seletasime küll wastu, et seda on üksteis wähe nüüdsel ajal — „põõningu-kambri eest hoolt pidada, et kui alumine kaaderwärl on nõrk ja mada, siis on ka põõningu kambriell kümmel“. Soowitas meile pääle koolitundide midagi paremat teha,

mida nimelt, seda jättis ilusti ütlemata. Meie teadime küll mis see harilik „parem“ oli. See parem oli wabal ajal Toomemäel neiušid tagaajada ja paberossi kõrwetada. Distustasime uuesti tagasi minna, aga sõjariistadega warustatud. Korjasime kõik selajal kätteaadama wäljamaa spordikirjanduse ja lehed kottu, topisime taskud ja pöue täis ning läksime kirmarsil „Postimehe“ toimetuse poole. Saime fiske. Saatime kõik selle sportlike „literatuuri“ lauale ja hakkasime Jaanile auku pähe kõnema. Jaan wähtis, imestas ja ütles: „hm, kuidas jäl wäljamaal jarnase tühja asja pääle nii palju paberit ometigi raisatakse“. Wedasime weel õige tubliste sõnataigast, siis ütles Jaan: „hää küll, tänasest päewast pääle mõite mahutada oma sporti minu lehte kui tahate, aga lühidalt ja sihtalt. Seft päewast pääle awas Tartu ajakirjandus oma ukse spordile—ajakirjanduse hiinamaamüür oli lõhutud.

Käksid mõned aastad mööda; meie tegime hoolega spordi alal tööd ja „Postimees“ kirjutas, et noor d mehed teewad hea ja kasuliku asjaga tegemist. Ühel ilusal päewal oli meil jällegi „Taaras“ kõwa harjutus käimas, kui järstu suur hulk inimesi kaali koosolekuks ilmus — „Esimese kreditt-ühituse“ asutamiseks, nende seas ka Jaan Tõnison ja Martin Lembit. Waadates meie harjutusi päält ja nähtawasti, wägu humitiet meie askeldamisest ja tööst, tuli Jaanile waim pääle ja ütles: „Kuule Lembit, hakkame õige pommi tõstma, kumb tõstab meist rohkem, kas sina oma passu käewartega wõi mina“. Ja tõele peab au andma, Jaan Tõnison tõstis rohkem. Kuulujutud olid käimas, et Jaan pidada kodus harjutama.

Sauluseft sai Paulus.

S. Tomson.

Jalgpallivõistluse kirjeldus Londonist.

London, 7 nov. 1921.

...Nagu kodus räägitud tarvitasiin esimest juhust, et ka siin jalgpallimängu näha — väljale tuli aga kesklinnaist umbes 30 wersta jõita maaaluse ja — päälse raudteega, wiimaks autobussiga.

Mäng oli Tottenham Hotšpur — Newcastle United komandode wahel, resultaat esimeste wõit 4:0. Komandod on professionaalid ja mäng äärmine. Rahwast oli väljal kottu umbes 40.000 ja jelle tõttu kära ja müra hullu pööra; inglis publikum elab mängule jügawalt kaasa — kõik poolehoidjate kiitused, laitudes ja kaastundmus tuleb nagu gigandi

suurest suust ja on jöle tundmus, kui esimest korda hiigla ohkameist kuulled. See mäng oli ühest 4 mängu matš'ist ja Tott. H. mehed löid parema goalkeeperile 4 „kuwa“ sisse — wiimane oli ka tõesti ideaalne mees, aga tema komando ei pidand wastu. Seeralt oli see, et wõitja komando, kes siamaani mitte kuulus ei pidand olema, wäga wiisakas oma mängus oli. Nendest olla mängus ikka paljud reast wälja löödüd, aga seekord töötasid küll karedalt, nii et palju ropuma mänguwijjida U. Newcastle meestest neli män-

gu ajal kannatada said kokkubörgetes ja lamama jäid — nii et sanitaarid neid ära koristasid. Oli häda tõsine wõi wigurdamine, aga hiljem tulid jälle mängima — polnud näha wiga midagi.

Minu tähelepanu juhiti asjaolu pääle, et otsetohe pääle mängu lõppu juba õhtustes ajalehtedes mängu esimese poole tagajärjed trükitud olla. Õhtu lohe uulitlal ajalehe — waatafin — oli tõsi. Kirjale lisan „Daily News'i“ mängu kirjelduse.

Detsembri kuus on Londonis kuulsa Carpentier ja austraalse Gock'i wahel pokki matš — pileti hind aga on 10 ingl. naela — terve warandus meie raha järgi...

„Daily News'is“ loeme pooleweerulises kirjelduses päälkirjaga Tott. Hotšpur wõitfid U. Newcastle'i kokkuwõetult järgmist:

Tott. Hotšpuri mängu tagajärgebe juures tuli arwesse wõtta nende hilist wõitu Aston Willa komando üle. Siis kirjeldatakse üksilult U. Newcastle'i mehi, tähendades, et nende mäng oli tubli ja tegi wastase wärawawahile

raske päewatöö, aga nende kaitsel puudus kiirus ja poolkaitsel päaletungiwus. Siis minnake wõitjate juure üle. Geitkätt nimetatakse tormajat Dimmo'i tantijaks (hüppajaks?) meistrits, kes wastase back'ile palju tuška tegi, aga ühtki oma „tritti“ läbi ei wiinud. Wäljapaistwam forward oli aga Seed, kes kats esimest goali löi ilusti (prethy fashjon) ja komanda koguni efektselt. Iteljanda löi halfback Grimsdall — nagu tähendud oma harilikuruma eht wõidu pääle wäljamineku wiijil. Ei puundud ka penalty kiel — karistus-

lööf, mille aga U. Newcastle'i keeperwahwastiwastu wõttis. Palju aitas wõidule kaasa Blif'i tagasitulef komandosse ja wõitjate back Clay ei teinud midagi üleüldise arwamise muutmiseks, et tema Inglismaa parem back on. Kui Grimsdall temale paarimeheks tuleks ei saaks komandol eesolewates rahwuwahelistes mängudes tagajärjed puuduma.

Nii Inglis lehe kriitika.

H. N.

Läinud aasta ülewaaade.

On jõulud ja pea aasta lõpp. Iga ufin ettewõtja ja tööstur lehitseb oma äriaraamatuid, filmittseb läinud tegewusaasta täiskirjutatud lehekülgi, lööb arweid kottu ja walmistab lö-

pubilanssi. Laseme siis ka pilku üle meie õhukeste sportliste arweraamatute libijeda, teemad mõned kokkuwõtted ja katsume meie edu ja „puhastkaju“ määrata. Paistab lohe

filma et meie arveraamatud ja kaustikud on paisund, uusi arweid juuretekkind ja äriine läbitäit hulga juurenend. Silmitsjeme üksituid arweid, alastid, lähemalt.

Misfuguje momendiga algab spordiaasta? Kalendrilise Uueaastaga ei saa meie sportlist aastatäitu alustada, sest et see mingi tegewusala algusega ühte ei lähe, waid talwist hooaega, talispordi, poolitab. Algame teda siis seeford talispordiga, ehk küll rõõmsam on sportlist aastatäitu alustada kewadega, kui kõik loodus tätkab, saladuslikud imejõud tegutsjema hakkawad ja wärsked nahtlad ihu ja hinge nõrguwad...

Läänud tali oli pehme ja lumewaene, ei pakkunud jäjelikult sportimiseks suuremaid wõimalusi. Uidse kipuwad meie talwed, mis ifka lühemaks näiwad tahananemat, meie talispordlaste peret wähendama. Püüwad üksikud sportlased teatud kõrgusel, kuna nooremad, algajad, algeliseft tasapinnast kõrgemale ei küüni.

Kiiruisutamine.

Talispordis on esimene koht kiiruisutamise pärast, kus siiski ainult üksainus mees (!) — Chr. Burmeister, Tall. „Sport“ — on, kes rahwuswahelistel wõistlustel wõib esi-neda. Teised matadorid, Willemsen ja Kull on teistele aladelle pühendund ja kiiruisutamise nurka heitnud. Noortest on mõnda lubawat jõudu loota, kuid tehnilise täienemise wõimatus ja halwad liuwäljad ei töota neile hülgawat tulewikku. Ei püüta ka meil (osal-t midugi umbusalduseft oma wõimiste wastu) sel alal wäljamaal wõistelda, kus midagi näeks ja õpiks. Minult üks kord pääjis Burmeister wäljapoole, Riiga, wõistlema ja kohe olid tagajärjed meie olude kohta haruldaseft head. Burmeister wõitis Läti meistrit Oberleini kõigis neljas (500, 1500, 5000 ja 10.000 m.) maas, aegadega 49 sek. 2 m. 36,7 sek., 9 m. 19,3 sek. ja 19 m. 17 sek., milledest esimefed kolm Eesti rekordest paremad on.

Järgmised paremad uisutajad on J. Martin (Tartu „Kalew“) ja J. Jek (Tallinna „Kalew“).

Iluisflemine.

Iluisflemises on meil paremad h-rad: Reeder (Tartu „Kalew“) ja Teder (Tallinna „Kalew“) ja paarisuisflemisel neuu Stamm ja h-ra Hiop (mõl. Tall. „Kalew“). See sportharu mis põhjalikku tehawalitsemist, haruldast lihaste tasakaalu ja harmooniat, esteetlist maitset ja stiili nõuab, on meil alles jõötis. Siiski on huwi ta wastu suur.

Hockey.

Hockey püüw meil ifkagi surnud punkt-til: oli ainult üle terve kodumaa kats korral-likku meeskonda, Tallinna „Sport“ ja „Ka-

lew“, kes omawahel paar matshi maha tagu- sid, kus ka midagi üllatawat ilmstks ei tul- nud. Wõitis ifka „Sport“ oma energia ja wastupidawuse tõttu. Harjumaatonoa esiwõist- lus lõppes 11:5 ja Eesti esiwõistlus 5:0. Siin on aga ka edu loota on tekkimas uusi meeskondi.

Suusatamine.

Peab ka juujatamist nimetama, ehk küll see ala nii kõrgele ei ole tõusnud, et spordi nime wõits teenida. Siin on siiski ka oma esiwõistlusi peetud. Peataktistused selle meelditwa ja kasutawa ala edenemiseks on lu- mewaejed talwed.

Tehakse weel muudki „tingel-tangelt“, nagu kelgu- ja buerisõite, millest wõits huwitawad alad wäljaareneada, kuid praegu ei kuulu nad weel sportlisesse ülewaatesse, waid perekond- liste lõbustuste hulka.

Järgmine ala mille kallal peasjalikult talwel aega surnuks liüatse on raskejõustik, meie esimene „sport“ kellel üks mehepõlw ju seljataga. Sattudes siia tüjedate mehemüra- tate hulka, ei leia enam jälgegi talispordi wõistlustohtil walitsewast werewaejuseft — siin fihak elu ja külmand uisutaja wõi juujataja soeneb siin ruttu, läheb ifegi tulijeks ja lao- tab peagi oma tekkimiseft pesjimiisimi. Esmesjena peab siin tõstmist nimetama.

Tõstmine.

Siin on meil hull kuulsaid mehi, olim- piaadivõitjaid ja muidu (koduseid) ilmameist- reid. Wõistlusi korraldati fagedasti ja igatord tergitati kangimürakas mõne ilmarefordilise raskusega üles. Tähelepanemise wäärt on siiski, et meie paremad mehed tõstmises (niis- jama ka maadlemises) kuuluwad tergetesse kaaludesse, kuna raskemad kaalud „tähtedega“

Spordiseltsid ja sportlased!

Otsekohe wabrikust tellides
saate Teie spordiabinõud

kõige odawamini!

G. Y. Urheilutarbeita,
HELSINKI.

Esitajad Eestis:

H-rad **J. Willemsen**, Tallinnas,
Tel. 10-02 ja **A. Kuk**, Helsingis.

hoobelda ei saa. Seletatav on see asjaolu sellega, et tsirkus, kus meest kogu ja kaalu järel hinnatakse, on need ära meelitand ja mõõda Wenemaad laiali paisand, mõõrutades neid tõelisest spordist ja muutes hirmutiseks ühis-konnale.

Üleilmliit rekorde on seadnud: Neuland, Tall. „Kalew“, (keiktaal) kahe käega rebimise 246 H (Riias), Schmidt, Tall. „Kalew“ (sulg-kaal), ühe käega lõutamine 190 H, Ernefaks, Tall. „Walwaja“ (sulgkaal), ühe käega rebimine 152 H, kahe käega rebimine 194 $\frac{1}{2}$ H, head on ka Kõiv ja Noormägi (Tall. „Kalew“), ja Puusaag ja Hallop (Tartu „Kalew“).

Maadlemine.

Maadluses, mis lord eestlastel nii kõrgel seisnud, on peale 10—15 aastalist reaktsooni ajajärku jälle teatavat tõusu märgata. Huvitavastu on laialdane. Voorberiti on lõiganud Soomes ja Rootsis Pütsepp ja Kull (maad mis maadluses kõige kõrgemal seisavad), omandades eimesi auhinde. Eduga on ka võistelnud Steinberg, Peterfen, Ruuinenberg, Ternestini ja Wollrat. Üleilmliitel maadlusvõistlustel Helsingis jäi Eesti kolmandale kohale.

Jalgpall.

Lühike ajalades jõuab kätte jalgpalli hooaeg, mis kuni hilja sügiseni kestob. Si ole ükski spordiala ääresoleval aastal nii suur edusamme teinud kui jalgpall. Võrreldes minewaaastasteid esivõistluste tänawustega saab sellest selge vilbi, kui meelde tuleb, et minewaaastaste kahe poolkümmand meeskonna asemel nüüd kuusteiskümmeid nägime ja pealtvaatajate arv, mis waewalt paarisajani ulatas, kümnete tuhandeteni tõusis. On üle terve kodumaa tekkinud laialdane võrre jalgpallimeeskondi, küll iseseiswate registreeritud ja registreerimata seltsidena, küll haridus, muusika ja laulu, karstus ja teiste seltside osakondade näol, mis kogu Eesti sportlase liikumise aluswüürina töötab püsima jääda ja millest, nagu senigi, üksteid hiljem teistele erialadelle laiduwad. Jalgpall aga näib sportlaseks aluskooliks jääwat.

Ra on meeskonde tehniline võime hulga kaswand. Warem olime meie täiesti sel alal „alaealised“. Võistlustated naabritega, soomlastega, lõppesid täielikkude „isalikude“ liia-saamistega. Nüüd aga muutus lugu. Soomlastega mängitakse juba nagu „omasugustega“, wahel üegi katkutakse nende mõnda meeskonda liia. Liidumäng soomlastega lõppes 3:0 meie kahjuks, mis ü-na hea tagajärg on, kuna rootslastega üegi 0:0 mängiti. Ra lõunapoolt naabrid lätlased, said, niihästi üksteid seltside, kui ka liidu meeskonna näol, W. S. „Sporti“ käest liia. Peasti ka mõõrsilwiibimaid Prantsus ja Inglis laewastikkude meeskondi.

Paremaks meeskonnaks tuleb meil W. S. „Sporti“ oma pidada, kes ka esivõistlustel võitis.

Kergejõustik.

Kergejõustikus on meie mehed wäljamaal kõige rohkem „mürgelt“ teinud, millest lõwiosa „Lyi“, A. Klumbergi, peale langeb. Võistelnud on: Soomes — Klumberg, Willemson, Tammer, Ewer; Rootsis — Klumberg, Willemson, Tammer; Norras — Klumberg; Lätias — Willemson, Soulmann, Weiss, Paal, Ewer, Tammer; Poolas — Klumberg, Tammer, Ewer, Ruuter; Tšecho-Slowaakias — Klumberg. Igaford on hull võitustid toodud. Ra kodumaa on kergejõustik suuremat poolehoidu leidnud, teed rajades kõigis e linnades ja alevikkudesse, mõlematsugu noorpõlwe ja õppurkonna hulka. Enneolemata helevust ja hoogu on siingi võistlustel märgata.

Üksikud paremad saawutused oleks: Klumbergil — odas 63.32 m., fetas 40.42 m., kõrguses 1.80 m., kauguses 6.79 m., kolmikus 14.20 m.; Tammeril — kuulis 13.81 m., fetas 40.67 m., raskuses 9.50 m.; Willemsonil — 800 m. jooksus 2 m. 1,2 sek., 1500 m. jooksus 4 m. 12,4 sek., Eweril — kõrguses 1.78 m., kauguses 6.62 m.

Ujumine.

Weesport on Eestis (wanal merirahwal!) väga madalal. Peaüü on tehnilises osamatuses ja korralduse saamatuses. Ujumises peeti siamaani isa-isa ujumismõistit kinni. Sel juwel saadi siiski samm edasi: korraldati ujumiskursus, kus soomlased tiirujumistili „crawl“ õpetasid. Ujumist harrastatakse peasjalikult ainult kahes kodumaa seltsis: Tallinna ja Tartu „Kalew'ites“. Eesti esivõistlustel näitasid paremaid tagajärgi: wennad Kaig'id (Tartu „Kalew“), wennad Ernefaks'id, J. Lauba ja Trubot (Tallinna „Kalew“), naistel — Pitka (Tallinna „Kalew“) ja Tippo (Tartu „Kalew“). Kõige paremaks neist võiks neiu Pitkat lugeda, kellel matsaks wabaujumises kawatindalt järgmise olümpiaadi wastu harjutama hakata.

Wettehüppamine.

Wettehüppeid, mis üks raskemaist tehnilistest aladest, on meil wähe harjutatud ja puudub täieline oskus. Parem on siin tartlased. Eesti esivõistlustel võitis Halkaja (Tartu „Kalew“), kellel üsna puhtad hüpped olid, kuid kahjuks ju tsirkuseturni jaoks on hakanud.

Weepall.

Weepalli on senni mängitud Tallinna „Kalew'is“ ja peasjalikult n.n. ujumispidudel, lõbusa wahedalana, ilma kindla määrusteta ja juhusliku koosseisuga. Puudub ka täiesti wastaw tehnika.

Tennis.

Tennist on meil jenni peetud „intelligentside mänguks“ ja vähe poolehoidu leidnud. On osalt ka võimata igalhel, sellele spordialale anduda: Mänaplatside on hoopis vähe ja väljamaalt tell tavad abinõud kallid. Käesoleval juwel oli ka sel alal rõõmustawat edu märgata rohkemal viisil noorte, koolinoorsoo, juurdemoolu tõttu. Energiliselt on tõotanud Tallinna „Kalevi“ tennis-osakond, korraldades sagedasti võistlusi. On muu seas ka lätlastega võisteldud. Eesti meister on Paulson (Eestimaa Tennisklubi), tema järgmine Tamman (Tallinna „Kalevi“).

Jalgrattasõit.

Jalgrattasõit, korra nii populaarne spordiharu, kipub hoopis unarusse jääma. Ei ole ka terwel kodumaal ühtki tarvilikku harjutuskohata. Niisama on meie maanteed allpool igasugu kriitikat. Käesoleval juwel näitavad paremaid tagajärgi: Golding (Tall. „Walmaja“), Kaba (Tall. „Sport“) ja Lobjakas (Tall. „Kalevi“).

Automobiliism.

Suwel korraldatud autode võidusõit on Eestis esimene sellejarnane katse. Halwade teede ja ka halwade masinate tõttu, ei saa muidugi tagajärgedest rääkida. Huwi oli võistluste vastu haruldaselt suur. Kirjutumad sportijad sel alal on wennad Johansonid, kes ka esimeste kohtadele tulid.

Poks.

Poks on meil kõige uuem spordiala, kuid mitte kõige „roheline“, Selle eest tänu poksi trainer hra Harlampiemale, kes wõimata hoollega jeda igakülgselt arendawat spordiharu oma õpilastesse istutab. Ka on teatud tagajärjed juba olemas: on wõidetud soomlasti ja hiljuti teatasid ajalehed, et Arthur Kull (kes küll Harlampiemi koolist ei ole) Rootsis esimese auhinna on saanud.

Wõimlemine.

Meil on spordiga walesti peale hakatud. On kohe katuse ehitamisele asutud, kuu alus, wõimlemine, hooletuses on seisnud. Ometigi peaks wõimlemise, kui kehalise kaswatus ja spordi teetasandaja, peale erilist tähelepanu pöördama. Meil wõimeldakse koolides mingisuguse õpetaja parema arvanemise järel, usaldades tema hoolde lihtsüdamiselt noorsoo kas-

watuse, kuna spordiseltfides tihti hoopis ilma juhatuseta töötatakse ja inimesi rifutakse mingisuguse kuterpallilastmise ja hundiratastega „aparaatidel“. Puuduvad seltsides süstemaatilised harjutused. Siiski on ka siin oma teawat edu märgata ja wõimlemine näib kooliwalitsusi, ja haridusministeeriumitki huwitama hakkawat. Suureks edusammuks koolinoorsoo arenemisele tuleb arapeetud Noorte Püha pidada.

Saawutuste paremusjärjekord ükfitutel aladel käesolewal aastal oleks:

- 1) Kergetõustik,
- 2) Tõstmine,
- 3) Maadlemine,
- 4) Poksimine,
- 5) Jalgpall,
- 6) Kiiruisutamine,
- 7) Tennis,
- 8) Pluussõitmine,
- 9) Ujumine,
- 10) Wettehüppamine,
- 11) Jalgrattasõit,
- 12) Hokei,
- 13) Weepall,
- 14) Suusatamine,
- 15) Automobiliism.

Dma lihidat illewaadet lõpetades näeme et sport aasta jooksul on igakülgselt arenend. On suudetud ligi tõmmata suuremaid hulki noori, wirtutades neid ühiselt töötama parema tulewiku, tehaliku tugewuse, waimlise wärskuse ja rahwusliku tunde heaks. On tutwustatud väljamaal meie wäikest kodumaad, näidates et ka wäikesel rahwal juured püüded ja elamisõigused on. On ülesmääritud terve rida kõrgeid saawutusi, mis konstateeriwad tehnilist arenemist ja intelligenti, jäädes wilkuwais majakaits, meelitawais rahutut noorust ulgumerebele, wastu tuultele ja tormidele.

Sport on weeremas laiali üle terve kodumaa, leiab wastukõla wanas ja noores, sunnides wastu helisema igas hinges peidetud keelele ja kuljuseid... On walmimas uus rahwas ja uus aade, rahwuslik uueaeg... Kantakse kiwa, tasandatakse teed, mida mööda sammuvad nooruse särawad sõjawäed, rahwal sammul ja lippude, tõrwikute tuulisel keerul.

H. T.

Kroonika ja teated spordilastest.

Rootsi sportlased tulewad juwel Tallinna lõbureisule.

Üks suurem Stockholmist spordiseltis kawatseb järgmisel juwel, Melipühi aegu, korraldada lõbureisu Tallinna, millal kawatsetakse ka juu-

remaid wõistlusi kerge ja raskestõustikus, poksis ja jalgpallis pidada. Lõbusõidu jaoks olla juba laew 800 inimese mahutawusega kaubeldud.

A. K.

Meie püüame piiritust kaotada.

Mainitud pääkirja all loeme Rootsi spordi-lehes: viimaste maadluswõistluste järel Tšir-luses andis nende korraldaja — Rootsi Maad-lusküü — lahkumiskõhtu Hasselbackenis. Koh-letest kõnedest, sealjuures peetuißt on eestlase Kull'e oma nimetamiswäärt.

„Meie eestlased“ ütles Kull, „ei ole kuuljad maadluses, oleme seda enam oma piiritulega. Kuid meie püüame kaotada teba ja tõsta meie wäikse kodumaa luguwidamist spordi wastu. Rootsi on meie paremaks eeskujuks. Kui olime wäikesed lapjed, jutustasid meie isad ja emad meile nii ilusaid lugusid Rootsi ja roots-lasist. Pääle selle, kaswades suuremaks, awa-nes meil wõimalus lugeda koolides Rootsi ajalugu. Nii tunneme meie Teie maad.

Kuid aruõamist ja siimpaatiat, mis awaldusid meile eestlastele meie spord-liste külasõitjate puhul, ei sõendanud meie uneski näha. Meie täname Teid üdamest selle eest ja kõit meie paremad soomid on pü-hendet rootsi sportlaste wastukülasõitjale mil-lega meie püüame wõimalikul määral tasuda meie näibatud wastuwõitlusti“.

Eestlased Rootsis.

Peale üleilmliisi maadluswõistlusi Helsingis, kutsuti meie sportlased Eduard Püütsepp ja Arthur Kull Stockholmist kütua, kus esimene oman- das esimese auhinna sulgkaalu maadluses ja teine esimese auhinna polsis ja neljanda raske- kaalu maadluses.

Nimetatud wõistlustelt kirjutab meile A. Kull.

Maadluswõistlused awas Rootsi maadlus- liidu esimees G. Råberg Djurgårdsstiftelses 12. nowembril kell 8 õhtul. Omas pikemas kõnes tuletas ta meelde Helsingi üleilmliisi wõitlusi (kus ta ülekohtunil oli) ja ütles, et siin ilma paremad maadlusrahwad efi- tatud olla Hollandi, Norra, Rootsi, Daani, Soome ja Eesti näol. Selle järel tutvustati publikumile üleilmliiste maadluswõistluste auhinnaajaajaid järgmises järjekorras: Doll — Hollandi, Püütsepp — Eesti, Rosenquist — Soome Kull — Eesti, Svensson ja Malmberg — Rootsi, kes rahwa kiiduawalduste osalisteks said.

Püütsepp oli heas vormis ja wõitis hõlp- fasti oma wastasteid. Rootsi lehtede järel olla Püütsepp neil wõistlustel üleüldse kõiaq parem maadleja olnud. Raskest kaolus kaotasin mina oma wõttega hollandlase Sint'ile (Helsingis wõitisin teda), millega neljandale kohale kul- tusin. Üldse jäi wõitjate poolest esimesele kohale Rootsi, teisele Hollandi, kolmandale Eesti.

Polswõistlus oli Pinnea ja Hammarby feltside waheline, millest ka mind kutsuti osa wõtma. Wõitsin Rootsi meistrit Mosbergi 3

Kuulutada on kõige kasulikum „Kalaasjanduse“ weer- gudel, sest „Kalaasjandus“ on ainuke sellekohane eri-ajakiri Eestis. Kuulutuste tariifi küsige talitusest, Meripuiestee 5, Tallinn, Eesti, Kõnetraat 10-93.

EESTI AJAKIRI

„Kalaasjandus“

Kalapüük — Ümbertöötamine — Kau- bandus — Teadusline töö — Ühiste- gewus

Wastutaw toimetaja: Ernst Webermann.

lla. Kõnet.: Pagari t. 2, l. 6, Tallinnas) iga lauw. 1921
l. 9-11. Kirjabe aadr.: Posti. 22, Tallinn, Eesti

„Kalaasjandus“ toob kõija- llikka kirjutusi ja teateid,

mis wõimaluse järele ilustud joonis- tustega, piltidega ja diagrammidega.

Kalapüügist ja selle korraldamisest, kalawõrkudest ja teistest püünustest, kalapaatidest, kalajadamatest jne.

Kala ümbertöötamisest, kalahoiust ja transpordist tutvustades luge- jaid uuemate tehnika edusammu- dega sellel alal.

Kalakaubandusest nii sise- kui wä- listurgudel, hindadest sortidest jne.

Teaduslisest tööst kalaasjanduse arendamise sihil ning kalahulkade kaitsest.

Ühistegewusest kalameeste hulgas, andes juhatusi ühijuste asutamises ja tegewuse korraldamises.

Statistikast — koondades ja läbi- töötades sellekohaseid andmeid.

Kõik, kes huwitatud kalaasjandusse puutu- waist küsimustest, loewad „Kalaasjandust“.

Tellimise hind 200 marka aastas, wäl- jamaale poole kallim.

Wäljaandja: Kaewasõidu ja merikauban- duse edendamise selts „Kaewandus“ Meripuiestee nr. 5, Tallinn, Eesti.

roudiga, millest ülekaal selgus. Püttsepp sai maadluses suure hõbe'arika ja mina poksis."

Wõistlustel olla Rootsi lehtede järel huwitavam matsh olnud Soome ilmameistri Rosenquisti ja rootslase Antwerpeni olümpiaadi võitja Westergreni vahel, mis viimase võiduga lõppes ja eelmise wastaadud loorberid porisse heitis.

Püttseppa kohta kirjutab „Sdrottsbladet": „Püttsepp on kindlasti üks meeldivamaist tüüpe, keda ilal maadlusmatil nähtud ja töötanud nii wahwalt ja sümpaatiliselt, et alati rõõm on teda tegemises näha.

Kuff'e poksiwõistluse kohta kirjub „Svensk Bogning": Refkaalu mees Morberg, Vinnea, Eesti rasketaalu maadleja Kuff'ega. Wiimane on kindlasti väga tugew mees ja omab imesutamisväärt liikumust. Maadluse raskepärasust ülemises kahas mis siiski selgesti märgata. Niiama selgus, et Kuff, kes arwatavasti on harjunud pealetungima täie jõuga, nüüd peaaegu kaitstes, et lüüa oma kergemat wastast, misugune paigal kaitstes end Kuffe raskete löökide ja tõugete vastu. Meie loodame pea näha sümpaatlikku eestlast Kuffe tõsisel matshil oimas kaalus. Nüüd oli jee, nõndahelda, ainult mäng ja ilmameister Rosenquist istus lawal ja naeris lõbusalt oma pokstinnastes kolleega üle, kes wana harjunud maadlus-kombe järel oli torgand taskuräti põue."

Arthur Kuff

õidab lähemal ajal Norra ja Rootsi wõistlema: Stockholmis maadlema ja Kristianiasse poksima.

Eduard Püttsepp

on kulse jaand jaanuari kuus Rootsi wõistlema sõita, kus tal uus matsh Malmbergiga oleks. Maailma efimaadlustel Helsingis sai Püttsepp Malmbergilt töökaotuse, kuid wõitis teda omaford Stockholmis. Nüüd on luband Malmberg Püttseppa nimetatud matshil võita.

O. Saaksonen,

tuntud Soome sportlane — tödwäelane, kes hiljuti Tallinnas peetud marathoni jookstust osa wõitis, ilma Tödwäeliidu sellekohase loata, heidetawat kuuldawasti sellepärast nimetatud liidust välja.

J. Mäntanen,

parem Soome Tödwäe rasketaalu maadleja, kes suwel Helsingi „Besa" rahwuswahelistel wõistlustel A. Kuffega pooleli maadles, on jooni awaldanud Eestiisse wõistlema tulla.

Maailma efimaadleja Rosenquist,

kes hiljuti Stockholmis C. Westergrenile kaotas,awatseb Malmösse (W. Kodupaila) sõita oma kaotust tajuma.

J a l g p a l l.

Belgia—Inglis.

Belgia parem jalgpalli meeskond wõitis hiljuti Londoni walitud löbulasmeeskonda 2:0. Saju peale waatamata oli mäng tähelepanemisväärt. Pealtwaatajaid oli 25.000.

Prantsus—Holland'i

waheline jalgpallimatsh peeti hiljuti Pariisis 20.000 pealtwaataja juuresolekul, mis Hollandi triumfiga 5:0 lõppes.

Rootsi—Tsheho-Slowaakia

waheline wõitlus lõppes Praagas otustamatult 2:2. Gimene poolaeg oli 2:0 Tsheho-Slowaakia kasuks. Pealtwaatajaid oli wahepoole, 10.000 ümber. Jlm oli film ja lumine. Tagajärge tuleb Rootsi kohta heats pidada.

Hamburg—Berliin

on Hamburgis mänginud otustamatult 2:2. Berlin eitas siiski paremat mängu. 25.000 pealtwaatajat.

Eesti Spordi Liidu Jäähalli määrused.

§ 1.

Mänguwälja suurus.

Mänguwälja olgu nelinurga sarnane ja wastatu järgmistele mõõtudele:

Pikkus mitte üle 110 mt. ja mitte alla 90 mt.

Saius mitte üle 60 mt. ja mitte alla 45 mt.

Seletus: Rahwuslistel wõistlustel wõib wahematid wälje tarwitada; ülemaltähendatud mõõdud on makswad Eesti-efiwõistluste ja rahwuswaheliste wõistluste jaoks.

§ 2.

Mänguwälja jaotus. — Wärawad.

Mänguwälja tähendatakse ära selgete piirjoontega. Pikkusjooni kutsutakse küljepiirideks, otisjooni wärawapiirideks. Küljepiirid tõmmatakse ristjoones wärawapiiri vastu. Küljepiiride kesklohalt tõmmatakse risti üle mänguwälja keskpunkt, mis wälja kahels ühesuguseks osaks jagab. Wälja keskpunkt teatakse filmapaiswaks ja selle ümber joonistatakse ring 4 meetrilise raadiusega.

§ 3.

Pall.

Palli läbimõõt wõib olla mitte üle 7 cm. ja mitte

alla 6 cm. Mängu algusel tohhipall kaaluda mitte üle 95 grammi ja mitte alla 75 grammi.

§ 4.

Kepp.

Kepp peab olema puust ja ei tohi sisalpada mingi-fuguseid metallosaki. Keppi laius ei tohi üle 6 cm. ja pikkus üle 120 cm. olla.

Seletus: Kepp peab läbiminema 6 cm. läbi-mööbduga rõngast.

§ 5.

Mängu kestvus. — Waheaeg.

Wõistlusaeg on 90 minutit, kui mängu algusel ehk wõistluse kutes juba ette teistwiisi ei ole kindlaks määratud. Waheaeg wõib kesta kõige enam 10 mi-nutit, kui wahelohtunif nõus ei ole pikemat wahe-aega lubama.

§ 6.

Mängijate arv.

Mänguist wõtawad osa kummagi poolel 11 män-gijat. Kui mäng juba on alganud, siis ei ole luba enam mängijaid wahetada teiste wastu ümber.

Seletus: 11 mängijat moodustawad n. n. meeskonna, mis koos seisab 5 peale-tungijast, 3 poolkaitstjast, 2 kaitstjast ja 1 wärawawahist.

Mängijad wõiwad mängu kestwusel omi seisukohti muuta.

§ 7.

Uisud.

Mängija ei tohi tarwitada liig terawa otsabega uiske. Nõudmise korral tuleb wahelohtunitul enne wõistluse algust wõistlajate jalarauad järele waadata. Mängija, kes selle määruse wastu ehtib, ei wõi mängust osa wõtta.

§ 8.

Poosimine ja wäljapoolte walimine. — Mängu wälja poolte wahetus.

See pool, kes loosimisel wõidab, wõib omale mänguwälja poole walida.

Meeskonnad wahetawad mänguwälja poolest, kui pool mänguajast mööbas.

§ 9.

Miglööki.

Mäng algatakse n. n. alglööggiga mängu-wälja keskelt, mis järgmiselt toimetatakse: pall ase-takse järele, mänguwälja keskpunktile, taha wastas-poole mängija keppi taha. Keppi ei tohi enne palli puutuda, kui wahelohtunif mängu alguseks pole märku annud. Keegi kumbagi meeskonna mängijatest ei wõi ka enne seda üle keskpääri minna.

§ 10.

Millal loetakse goal antuks. — Kui wä-rawa ristpuu löögiga ritutud saab. — Kui pall wärawa teiwast, ristpuust ehk wahelohtunikuft tagasi pörfab.

Goal loetakse antuks, kui kogu pall — wärawatei-waste wahet ja ristpuu alt, üle wärawapiiri on läinud.

Kui ristpuu mängu kestwusel mõnesugusel põhjusel

paigalt ära on läinud, on wahelohtuniful digus goali antuks mõista, kui tema aranagemise järele pall forrapärastes oludes ristpuu alt oleks pidanud läbi minema.

Pall pühib mängus edasi, kui ta wärawateiwast ehk kui ta wahelohtunikuft wõi piirimest mänguwälja piirides on puutunud.

Pall on mängust wäljas, kui see üle kille — ehk wärawapiiri on jooksnud, olgu maadmööda ehk õhu taudu.

Goali ei saa teha otsekohe wabalöögi ft.

§ 11.

Nurga ja wärawalööki.

Kui keegi wastaspoole mängijatest palli üle wä-rawapiiri on löönud, ilma et goali oleks annud, peab keegi selle poole mängijatest, kelle wärawapiirist pall üle läks, palli wäljale tagasi lööma. See n. n. wärawalööki toimetatakse nelja meetri kauguselt wärawa teiwast, mänguwälja keskpoole möödes, ja mänguwälja sellest poolt, kust pall üle läks.

Kui aga sellenasu keegi mängija palli üle-oma wärawapiiri on löönud, wõib keegi wastaspoole män-gijatest n. n. nurgalöögi anda (corner), kõige enam ühe meetri kauguselt lähemast wälja nurgast.

Wärawalöögi ajal ei tohi wastaspoole mängijad wärawatele lähemale tulla, kui 20 meetrit.

Nurgalöögi teostamisel peawad kaitstja poole män-gijad wärawapiiri taga seisma ja wõiwad wäljale tulla peale nurgalöögi teostamist. Juhtub aga, et keegi mängija sellest määruseft kinni ei pea, on wahelohtunikul digus uut nurgalööki määrata.

Seletus: Kaitstja pool peab wärawa piiri taga seisma nurgalöögi teostamisel, seal juures ei tohi uisud, kepp ega mingi keha osa enne löögi teos-tamist üle piiri sattuda.

§ 12.

Mängu ft wäljas. (off-side).

Kui pall on mängus ehk killepiirilt wäljale löö-dakse, on igakõik mängija, kes sama meeskonda kuulub kui lööja ehk mängija, ja kes löögi filmapiigul wastas-poole wärawapiirile lähemal on kui löögi toimetaja, mängu ft wäljas (off-side), kui samal filmapiigul wähemalt kolm wastaspoole mängijat oma wärawa-piirile mitte lähemal ei ole.

Mängust wälja sattunud mängija ei tohi palli puutuda ega teda mingil wiisil mängima ajada, enne kui keegi teine mängija on pallise niisugusel wiisil puutunud, mis teda off-ftdest paastab.

Mitte keegi mängijatest ei ole mängust wäljas (off-ftdes) kui keegi wastaspoole mängija wiimane palli on mänginud (pallise on puutunud) wõi ta omal wäljapooltel asub sel filmapiigul, mil keegi omaesse meeskonda kuuluv mängija palli mängib.

§ 13.

Wärawawahikohtused. — Wärawa-wahiwahetus mängu kestwusel.

Wärawawahit wõib omal mänguwälja poolel kaitsta wärawat keppi, kaja, talgu ning üskõik mis-sugust keha osa tarwitades. Samuti on wärawawahil digus palli wifata, lüüa ja pidada, kuid ta ei wõi palli üle 5 meetri lända.

Wärawawahile ei tohi peale minna, siis kui tema palli ei ole.

Wärawawahit ei tohi palli üle mänguwälja kes-piiri wifata. Karistuseks selleleleatsumise eest antakse wabalööki mänguwälja keskpunktilt.

Wärawawahiti wõib mängu kestwusel wahetada kuid wahetuseft tuleb enne wahelohtunikkule teatada.

§ 14.

Keegi mängija, peale wärawawahi, ei tohi ilma keppita mängida. Wärawawahi ei tohi keppi mängu-
väljale wäljata.

§ 15.

Mängu taustamine.

Palli wõib kinnipidada keppiga, käega, jalaga ning muu teha osaga. Palli ei sa tõsta mingisuguse teha osaga, samuti ei tohi palli kanda, wäljata ega tõsta. Käega palli lennu muuta on keelatud. Pall peab wõimalikult otse koha õhust jää peale juhitud saama. Wastaw tõulamine, kinnipidamine, jalatahapanemine, kepi wiskamine wastase poole mängijale, ning igasugune toores mäng on keelatud. Keegi mängija ei tohi lööki toimetades keppi üle õla tõsta.

Selektus: See keeld ei käi wärawawahi ega mängija kohta, kes wabalööki wõi wärawa, nurga ehk küljepiirist sisse-
lööki teeb.

§ 16.

Palli küljepiirist sisse löömine.

Palli üle küljepiiri sattumisel peab keegi sellepoole mängijatest, kes palli mänguväljalt wälja ei saanud, palli mänguväljale tagasi lööma. Piirikohtunik peab koha ära näitama, kust pall üle piiri lendas ehk weeres.

Sisfelöögi toimetaja ei tohi enne uuesti palliga mängida, kui keegi teine mängija seda on puutunud.

§ 17.

Wabalööki.

Õffimised §§ 13, 14 ja 15 wastu karistatakse wabalöögiga.

§ 18.

Kui waba- ehk sisfelööki on mõistetud, ei tohi keegi wastasmängijatest pallile rohkem ligineda kui 5 meetrit. Wabalööki ei saa wärawa peale teha lähemalt kui 5 meetri kauguselt.

§ 19.

Wahelkohtuniku kohustused.

Wahelkohtuniku ülesandeks on mitte ainult määruste täitmise järele walwata, waid ka kõik estetu-
lewad mõtete lahkiminekuks ära otustada; tema otuste üle, mis mõistlusesse puutuvad ja asjaolude peale põhjenedad, ja selle üle mis mõistluse tagajärgede kinnitamisesse puutub, ei saa kohest tõsta. Tal tuleb mõistluse käigu üle protokoll pidada ja ajamõtmist toimetada. Kui mõistlejad ebaausa esinemiswiisi tarwitawad, tuleb mõistlejat ehk mõistlejaid hoiatada, ja kui süüi korub ehk rasemat kiiti on, tuleb kohtunikul süüblane ehk süüblased ilma eelhoiatuse wäljalt tõrwalbada ja sellest asjaomastele teatada, kellel kiitumust edasi tuleb käitada.

Wahelkohtunikul tuleb mänguajaga pikendada aja wõrra, mis õnnestus tõrjadel ehk muil põhjustel on ära kulunud, ja mäng katkestada, kui ta seda kohaselt peab, ning ka millal 'ahes' mäng lõpetada. Näit. kui pimedaks läheb, publikum ennast mängu käigusse segab ehk ta muil põhjustel, mis tema arwates küllalt kaaluwad on. Kuid igalord, kui mäng sel wiisil on lõpetatud, tuleb tal sellest mõtmudele teatada, kelle walwe all mõistlus on ja kellel asja üle lõpulik otustamiswõim.

Wahelkohtuniku wõim on maffew ka wahelagabel.

§ 20.

Piirikohtunikute ülesanded.

Kaks külje- ja kaks wärawapiiri kohtunikku walitakse, kes wahelkohtuniku otustamiswõimule allu-
matena otustawad, millal pall mängust wäljas on, misugune pool õigustatud on nurgalööki, wärawalööki ehk sisfelöömist toimetama ja üleilbse wahelkohtuniku mängu juhtimises kaasa aitawad (määrustelohajelt).

Wahelkohtunikul on õigus saamatut piirikohtunikku tõrwalbada ja teist tema asemele walida; sellest tuleb kiiski kiidule teatada, kellel tähendatud asjus lõpulik otustamiswõim.

Zalwespordi wõistluskawa 1922. aastaks.

Jaauar

6. Harjumaakonna esiwõistlused ilu-
uisklemises, Tallinna Kalew.
8. Suusawõistlused, Tallinna Sport.
15. Harjumaakonna esiwõistlused jää-
pallis, Tall. Jääpalli Klubi.
22. Harjumaakonna esiwõistlused, kiir-
uisutamises, Tallinna Kalew.
22. Tartumaakonna esiwõistl. kiir ja
iluuisutamises Tartu Kalew.
24. Wiljandimaal. esiwõistl. suusata-
mises, Wilj. Maak. Sp. Ühing.
29. Eesti esiwõistlused iluuislemises,
Tallinna Kalew.
29. Suusawõistlused, Tall. Kalew.

Weebuar

5. Eesti esiwõistlused jääpallis, Tallin-
na Sport.

5. Lõuna-Eesti esiwõistl. suusatami-
ses, Tartu Kalew.
12. Eesti esiwõistl. kiiruisutamises, Tartu
Kalew.
12. Wirumaal. esiwõistl. suusatamises,
Rakwere Kalew.
19. Rahwuswahelised kiiruisut. wõistl.,
Tallinna Sport.
19. Eesti esiwõistlused suusatamises,
Tartu Sport.
26. Rahwuswahelised jääpalli wõistl.,
Tallinna Sport.
26. Rahwuswahelised kiiruisutamise
wõistl. Tartu Kalew.

Märts

5. Rahwuslikud iluuisfl. wõistlused,
Tartu Sport.

OSTKU IGA KODANIK

spordilipukese,

SELLEGA VÕIMALDAB
 EESTI SPORTLASTE
 OSAVÕTMISE PARIISI
 OLÜMPIAMÄNGUDEST.

SUUSKE
 SPORDI KELKE
 SUUSK-KELKE
 LASTE KELKE
 LASTE SAANE
 HOCKEY KEPPE
 SPORDI TARBEASJU
 WÕIMLEMISE RIISTU
 WEHKLEMISE TARBEASJU
 MOODSAID WÕIMLEMISE
 SAALIDE SISSESEADEID

SOOWITAB

A. S. BALTI SPORDI JA WÕIMLE-
 MISE ABINÕUDE WABRIK
 TARTUS, AURULAWEA TÄN, № 1,
 LAEWASADAMAS.

SELLEGA ANNAB W./S. „SPORT”
KÕIGILE SPORTLASTE JA JÄÄSPORDI
ARMATAJATELE TEADA, ET M./S.

Liuwäli

MJS ASUB T. WAESTEKOOI TÄNAWAL 3.

on awatud järgmistel päewadel:

Esmasp. kella	2—5-ni ja	6—10-ni
Teispäew	„ 2—5-ni „	$\frac{1}{2}$ 7—9-ni muusika.
Keskädal	„ 2—5-ni „	6—10-ni
Üeljäpäew	„ 2—5-ni „	$\frac{1}{2}$ 7—9-ni muusika.
Keede . .	„ 2—5-ni „	6—10-ni
Laupäew	„ 2—5-ni „	$\frac{1}{2}$ 7—9-ni muusika.
Pähapäew	„	$\frac{1}{2}$ 5—7-ni muusika.

Hinnad: päewal lapsed 5 mk., täiskaswand 10 mk. õhtudel ilma muusikata kõik 10 mk.,
muusikaga naisterahwad 15 mk., meesterahwad 25 mk.

Peale selle peame weel tähendama, et liuwäli on kõige suurem Eestis, mängib Sõja-
ministeeriumi orkester. Kord liuwäljal on eeskujulik.

IGA SPORTLANE
OSTAB OMALE

-- EESTI SPORDI --
LIIDU MÄÄRUSED.

HIND 40 MRK.

Lähemal ajal ilmuwad Eestl
-- Spordi Liidu kirjastusel --

L. Pihkala —
Spordiõpetus.

A. Vartio —
Võimlemisõpetus.

Tallinna Linnapank

Mundi tän. nr. 2. Telefon 3-13.

Hoimefab igasugu panga operatsioone kodu- ja väljamaal.

Wõtab kaup oma ladu ruumidesse
:: sadamas ja linna sees hoiule. ::

E. S. S. „KALEW“

LIUWÄLI

Gonsiori aias — Wene turu wastas.

Liuwäli on awatud järgmistel aegadel:

Esmaspäew — kell 12—5 p. l. harilik sõit.

„ 6—1/2 10 õ. „ „

Teispäew — kell 3—6 p. l. harilik sõit.

„ 7—1/2 10 õht. muusika.

Kesknädal — kell 2—6 p. l. harilik sõit.

„ 7—1/2 10 õht. muusika
ainult uisutajatele.

Neljapäew — kell 12—5 p. l. harilik sõit.

„ 6—1/2 10 õ. harilik sõit.

Reede — kell 3—6 harilik sõit.

„ 7—1/2 10 õht. harilik sõit.

Laupäew — kell 2—6 p. l. harilik sõit.

„ 7—1/2 10 õhtul muusika
ainult uisutajatele.

Pühapäew — kell 1/25—1/28 õht. muusika.

Jäähalli harjutused on iga teispäewal
ja reedel 1—3 ja pühapäewal k. 12—2.

Liuwäljal mängib Meriwäe orkester.

Juhatus.

EESTISPOORDITARBENÕUDE

O|Ü „ESTO“ O|Ü

Tallinnas, Pikk tän. nr. 47.

Kõnetraat nr. 10-02.

SOOVITAB
TALISEKS
HOOAJAKS:

Suuske, suusakeppe, määreid, rihme, saapaid.

Uisud „NURMIS-SPORT“—kunstsõidu—kiirsõidu, uisus-
saapaid ja rihme.

Kelgud—harilikud, tõuke, jubitawad, lastesaanid.

Hockey keppe,—palle.

Spordi kamponisi, mütse, salle, kindaid, sukke.

Õõimlemis kingi, särka, püksa.

Uabaharjutus pomme ja kõiksugu muid sporditarbenõusid
kodumaa ja väljamaa tehastest.